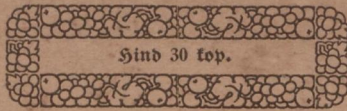

30.-

Sind 30 top.

Baptisti koguduse

Usutunnistus

ja

Põhjusseadus

Pühakirja tunnistustega.

Johanna Leppi.

Baptisti koguduse

Alutunnistus

ja

Põhjusseadus

Pühakirja tunnistustega.

Tallinnas, 1912.

J. Felsbergi ja Setermanni trükk ja kirjastus

ESTI
RAHVUGRAMMATUKOSU

1-10-02777

1. Jumala sõnad.

Meie usume ja tunnistame, et wanaseaduse pühad kirjad — nimelt 5 Mosese raamatut, Josua raamat, Koh-tumõistjate raamat, Ruti raamat, 2 Samueli raamatut, 2 Kuningate raamatut, 2 Uja raamatut, Esra raamat, Neemia raamat, Estri raamat, Jobi raamat, Saweti lau-luraamat, Salomoni Sõpetuse sõnad, Salomoni Koguja raamat, Salomoni Ülem Laul, prohwetite Jesaja ja Jere-mia raamatud, Jeremia Nutu Laul ja prohwetite Etekieli, Danieli, Osea, Joeli, Amose, Obadja, Jona, Mika, Na-humi, Habakuki, Sewanja, Aggai, Sakaria ja Malakia raamatud — kui Uueseaduse pühad kirjad — nimelt: Mat-teuse, Markuse, Luka ja Joannese Ewangeliumid, Luka Apostlite Teud, Pauluse raamat Roma rahwale, Pauluse 2 raamatut Korintuse rahwale, Pauluse raamatud Ka-latia, Ewesuse, Wilipi ja Kolossuse rahwale, Pauluse 2 raamatut Tessalonika rahwale, Pauluse 2 raamatut Timoteusele, Pauluse raamatud Tiitusele ja Wilemonile, Apostli Petrusse 2 raamatut, Apostli Joannese 3 raama-tut, Raamat Ebreja rahwale, Jakobuse raamat, Juda raa-mat ja Joannese Ilmutamise raamat — tõeste pühast Waimust sisse antud on; (1) nõnda et need raamatud ühtekokku ainus, tõsine ja jumalik ilmutus inimese soole, ja

ainus Jumala äratundmise hallikas, kui ka ainus usu ja elu juhtnõör on. (2)

Pühakirja tunnistused.

1. **Rõit püha kiri** on Jumalast sisse antud. 2 Tim. 3, 16. Et rahwas kuuleb, kui ma sinuga räägin. 2 Mos. 19, 9. Tawet rääkis: „Jehowa Waim on mu sees rääkinud, ja tema kõne on mu keele peal.“ 2 Sam. 23, 2. Kuulge, taewad ja maal pane tähele sest Jehowa räägib. Jes. 1, 2. Issand rääkis mu wastu: Waata ma panen oma sõnad sinu suhu. Jer. 1, 9. **Ja kiri ei wõi waleks jääda** Joann. 10, 35. Ja see olgu teile esmalt teada, et ükski prohwetit kuulutamise kirjas ei tule oma enese äraseletamisest. Sest inimese tahtmise läbi ei ole ial ei ühtegi prohwetit kuulutamist kätte saadud, waid pühad Jumala mehed on rääkinud, juhata tud püha st Waim u st. 2 Petr. 1, 20. 21. Kui Jumal ennemuiste mitu korda ja mitmel kombel wanematele prohwetite läbi on rääkinud, siis on tema neil sinatsil wiimsil päiwil meile rääkinud Boja läbi, keda tema on kõige asjade pärijaks seadnud, kelle läbi tema ka maailma on teinud. Ebr. 1, 1. 2. Kes teid kuuleb, see kuuleb mind, ja kes teid ära põlgab, see põlgab mind ära. Luk. 10, 16. Sest teie ei ole mitte need, kes räägiwad, waid see on teie Isa Waim, kes teie seest räägib. Matt. 10, 20. Kui teie Jumala kuulutatud sõna meie käest saite, teie seda wastu wõtsite, ei mitte kui inimeste sõna, waid nõnda kui see tõeste on, kui Jumala sõna. 1 Tess. 2, 13. Seda räägime meie ka, ei mitte sõnadega, mis inimese tarkus õpetab, waid mis püha Waim õpetab. 1 Kor. 2, 13.
2. Ja meil on üks kindlam prohwetit sõna, ja teie teete hästi, et teie **seada tähele panete** kui üht küünalt, mis pimedas paifas paistab, seni kui päew wälja paistab, ja koidutäht tõuseb teie südames. 2 Petr. 1, 19. Sinu sõna on mu jalale lambiks, ja walguseks mu jalgtee peal. Laul 119, 105. Neil on

Moses ja prohwetid, kuulgu nemad neid. Kui nemad Mosest ja prohwetisi ei kuule, ega nemad iialgi wõtaks nõu, kui keegi surnuist ülestõusjeks Luf. 16, 29—31. Ja et sina lapsest saadid pühi kirju tunned; need wõiwad sind targaks teha õnnistujeks usu läbi, mis Kristuse Jesuse sees on. Kõik püha kiri on Jumalast sisse antud, ja saadab kasu õpetujeks, noomimiseks, parandamiseks, juhatamiseks, mis õiguses on, et Jumala inimene wõiks täieste kõlbuline, ja kõige hea tööle täieste walmistatud olla. 2 Tim. 3, 15—17. Katsuge kirju läbi, sest teie arwate, et teil nende sees on igawene elu, ja need on, mis minuist tunnistawad. Joann. 5, 39. Aga need oliwad ausamad kui need, kes Tessalonikas oliwad, sest nemad wõtswad sõna kõige hea meelega wastu, ja otsiswad iga päew kirja seest, kas see nõnda pidi olema. Ap. Teud 17, 11. Sest mina ei häbene mitte Kristuse armuõpetusest, sest see on Jumala wägi õnnistujeks igaihele kes usub. Rom. 1, 16. Kui keegi arwab ennast kirjaseletaja ehk waimuliku olewat, see mõistku, mis ma teile kirjutan; sest need on Issanda käsusõnad. 1 Kor. 14, 37. Aga ehk meiegi, ehk üks ingel taewast, teist armuõpetust teile peaks kuulutama, peale selle, mis meie teile oleme kuulutanud, see olgu äraneetud. Otsugu meie enne oleme ütelnud, nõnda ütlen mina ka nüüd jälle: Kui keegi teist armuõpetust kuulutab kui seda, mis teie olete saanud, see olgu äraneetud. Kalat. 1, 8. 9. Rom. 16, 25. 26; 3, 21. Sest ma tunnistan ka kõigile, kes sellesinatse raamatu prohwetikuulutamise sõnu kuulewad: Kui keegi midagi sinna juurde kaswatab, siis wõtab Jumal nuhtlused tema peale panna, mis sellesinatse raamatu sisse on kirjutatud. Ja kui keegi midagi ärakautab sellesinatse prohwetikuulutamise raamatu sõnadest, siis wõtab Jumal ärakautada tema osa eluraamatust, ja pühast linnast, ja neist, mis selle raamatu sisse on kirjutatud. Ilm. 22, 18. 19.

2. Jumalaft.

Meie usume ja tunnistame, et ainult üks elaw, tõsine ja igawene Jumal on: (1) Isa, Poeg ja püha Waim, (2) oma olemustes ja omadustes täielikud, igaweste ühesugused ja äralahutamata, (3) nõnda et Isa, tõsine igawene Jumal, (4) Poeg, tõsine igawene Jumal, (5) püha Waim, tõsine igawene Jumal on, (6) ja meie ometi Jumalaid ei usu, waid ainult ühte igawest, (7) kõigewägewamat, (8) kõigetargemat, (9) kõikteadjat, (10) igal pool ja igal ajal olewat Jumalat. (11) Selle Jumala tundmisele wõib inimene ainult pühakirja jumaliku ilmutamise ja püha Waimu läbi tulla. (12)

Pühakirja tunnistused.

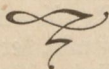
1. Kuule Israel: Jehowa meie Jumal, Jehowa on üks. 5 Mos. 6, 4. 1 Kor. 8, 4. 6. 1 Tim. 2, 5.
2. Seepärast minge ja tehke jüngeriks kõik rahwas ja ristige neid Isa, Poja ja püha Waimu nimel. Matt. 28, 19. 1 Mos. 1, 26; 3, 22. Jes. 61, 1. Matt. 3, 16. 17. Joan. 14, 26. 2 Korint. 13, 13. 1 Joan. 5, 7.
3. Igaüks, kes Poja ärasalgab, sellel ei ole ka Isa. 1 Joan. 2, 23. Mina ja Isa oleme üks. Joan. 10, 30. Kui teie mind tunnete, siis tunnete teie ka minu Isa, ja sellest ajast tunnete teie teda, ja olete teda näinud. Wilippus ütleb temale: „Isand, näita meile Isa, siis saab meile sest küll.“ Jesus ütleb tema

wastu: „Nii kaua aega olen mina teie juures, ja sina ei ole mind mitte tunnud. Wilipus, kes mind on näinud, see on Jsa näinud.“ Joan. 14, 7—10; 16, 13. 14.

4. Üks Jumal ja kõikide Jsa, kes on kõikide üle, ja kõikide läbi, ja teie kõikide sees. Ewef. 4, 6.
5. Ja kellest (Juda rahvast) Kristus tuleb liha poolest, kes on kõikide üle Jumal, kiidetud igaweste, amen. Roma 9, 5. Alguses oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. Kõik asjad on tema läbi tehtud, ja ilma temata ei ole ühtegi tehtud, mis tehtud on. Ja Sõna sai lihaks, ja wõttis kui ühes majas meie seas elada, ja meie nägime tema au, kui Jsast ainusiündinud Poja au, täis armu ja tött. Joan. 1, 1. 3. 14. Ja Tomas wastas ja ütles temale: „Minu Issand ja minu Jumal!“ Joan. 20, 28. Seefinane on tõsine Jumal ja igawene elu. 1 Joan. 5, 20. Uga Poja wastu ütleb tema: „Jumal, sinu aujärg seisab igaweste igaweseks ajaks, su riigitepp on õiguse kepp — seepärast on Jumal, sinu Jumal sind wõidnud suure rõemu õliga, enam kui sinu selfimehi. Ebr. 1, 3—10. Jes. 9, 6. Jer. 23, 5. 6. Joan. 5, 23; 8, 58. 59.
6. Sest kes inimeste seast teab seda, mis inimese sees on, kui aga inimese waim, kes tema sees on? Nõnda ei tea ka ükski, mis Jumala sees on, kui aga Jumala Waim. 1 Kor. 2, 11. Uga kes iial räägib midagi püha Waimu wastu, sellele ei pea seda mitte andeks antama ei selfinatsel ega tulewal ajal. Matt. 12, 32. Ananias, mispärast on saatan sinu südame täitnud, et sa oled püha Waimule walet rääkinud. Sina ei ole waletanud inimeste, waid Jumala ette. Apt. 5, 3. 4. Uga Issand on Waim; kus nüüd Issanda Waim on, seal on wabadus. 2 Kor. 3, 17. 18. 1 Mof. 1, 2. Paul 33, 6.

- Apt. 20, 28. 1 Kor. 3, 16. 17; 12, 11. Ewef. 4, 30. 1 Petr. 4, 14.
7. Enne kui mäed sündisivad, ja maa ja maailm loodi, oled sina Jumal igawesest igaweste. Laul 90, 2. 2 Mos. 5, 14. 1 Tim. 1, 17.
  8. Püha, püha, püha on Rõigewägewam Jumal, kes oli, ja kes on, ja kes tuleb. Ilm. 4, 8. 1 Mos. 17, 1.
  9. Minu targa Jumalale olgu au Jesuse Kristuse läbi igaweste Amen. Rom. 16, 27. Rom. 11, 33. 34. Jes. 40, 28.
  10. Jumalal on kõik oma teud igawesest teada. Apt. 15, 18. Ja ükski loom ei ole tema ees nägemata, waid kõik on paljas ja awalik tema silma ees, kellest meie räägime. Ebr. 4, 13. Laul 139, 2—4.
  11. Eks mina täida taewast ja maad? ütleb Jehowa. Jer. 23, 24. Laul 139, 7—10.
  12. Sest et maailm oma tarkuse läbi ei tunnud Jumalat Jumala tarkuse sees, siis on Jumala meele pärast olnud, jõleda jutluse läbi õndsaks teha neid, kes usuwad. 1 Korint. 1, 21. Aga lihalik inimene ei saa mitte kätte mis Jumala Waimu asjad on; sest see on temale jõledus, ja tema ei wõi neid mitte tunda, sest neid peab waimulikult äramõistetama. 1 Kor. 2, 14. Aga trööstija, püha Waim, keda minu Isa tahab läkitada minu nimel, seesama peab teid õpetama kõik, ja teie meelde tuletama kõik, mis mina teile olen ütelnud. Joan. 14, 26. Matt. 11, 25. 27. Rom. 10, 17.

3. Batulangemiseft.

Meie ufume ja tunnistame, et Jumal esimest inimest oma näu järel löi; (1) üheks õigeks, pühaks ja ilmsüüta loomaks, (2) kel wõimalik oli, oma Jumalat austada ja ja temaga ühendatult, õndsalt elada. (3) Saatana kawaluse läbi (4) tegi inimene pattu, langes Jumalast ära, kautas oma Looja näu, ja sattus warsti oma ihu ja hinge poolest surma seisuse sisse. (5) Et nüüd kõik inimesed Adama seemnest on wälja kaswanud, siis on nemad samati täieste rikunud ja langenud loomu osaliseks saanud. (6) Nõnda et nemad patus saadud ja süündinud, (7) wihalapsed on, (8) täieste kõlbmata ja tahtmata kõige hea peale, aga osawad ja walmis iga kurja peale. (9)

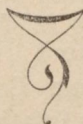
Pühakirja tunnistused.

1. Ja Jumal löi inimese oma näu järele, Jumala näu järele löi ta teda, meheks ja naeseks löi tema neid. 1 Mos. 1, 27.
2. Waata, seda üfsipäinis olen ma leidnud, et Jumal inimese loonud õiglaseks; aga nemad ise otfiwad palju kurje ära mõtlemisi. Roguja r. 7, 29. 1 Mos. 1, 31.
3. Ja nemad oliwad mõlemad alasti, Adam ja tema nae-ne, ja ei häbenenud mitte. 1 Mos. 2, 25. Ja nemad kuulsiwad Jehowa Jumala healt, kes sinna ja

- tänna käis rohu aedas, kui päew wiluks läks; ja Adam ja tema naene pugesiwad Jehowa Jumala pale eest rohuaia puude keskele. 1 Mos. 3, 8.
4. Ja naene wastas: Madu pettis mind. 1 Mos. 3, 13. Ja ta wõttis lendwa mau kinni, wana mau, see on kurat ja saatanas. Ilm. 20, 2. Tema on inimese tapja olnud algusest ja ei ole mitte seisma jäenud tõe sisse, sest tõtt ei ole mitte tema sees. Joan. ew. 8, 44.
  5. Uga hea ja kurja tundmise puust ei pea ja mitte sööma: sest mil päewal sina sest sööd, pead ja surma surema. 1 Mos. 2, 17. Lase surnud oma surnuid mahamatta. Matt. ew. 8, 22. Ka teid, kes teie olite surnud üleastumiste ja pattude sees. Ewef. r. 2, 1. Sest liha meel on surm. Rom. 8, 6. Rom. 6, 23. Kol. 2, 13.
  6. Mis lihast sündinud see on liha. Joan. ew. 3, 6. Seepärast, otsekui ühe inimese läbi patt on maailma sisse tulnud, ja patu läbi surm; nõnda on ka surm kõikide inimeste sisse läbi läinud, sest et nemad kõik on pattu teinud, Rom. 5, 12. 18. Sest et nemad aga liha on. 1 Mos. 6, 3.
  7. Waata, ülekohu sees olen ma sünnitatud, ja patu sees on mu ema mind saanud. Laul 51, 7. Selad taganewad ära lapsekojast saadik; wale rääkijad effiwad ära ema ihust. Laul. 58, 4.
  8. Kelle seas ka meie kõik ennemuiste oleme käinud oma liha himude sees, ja tegime liha ja mõtete tahtmist; ja olime sündimise poolest wiha lapsed nõnda kui teisegi. Ewef. 2, 3.
  9. Seepärast et liha meel on waen Jumala wastu, sest tema ei heida Jumala käsu alla, sest ei tema wõigi heita. Rom. 8, 7. Sest inimese südamemõttelised on kurjad tema lapse põlwest. 1 Mos. 8, 21. Süda on kawalam petma, kui mingisugune muu asi, ja tema on koguni hullas, kes wõib seda ära tunda? Jerem. 17, 9. Sest seepidi inimeste sü-

damest lähewad wälja kurjad mõtlemised, abielurikkumised, hoorajahid, tapmised, wargused, ahnused, kurjused, kawalus, tiimalus; kade film, tentamine, kõrkus, rumalus. Mark. 7, 21. 22. Oh! teie rumalad ja südamest pikaldased, seda kõik uskuma, mis prohwetid on rääkinud. Luk. ew. 24, 25. Ja sõitles nende uskmeta ja kõwa südant. Mark. 16, 14. Nemad on kõik kõrwale läinud, nemad on ühtlasi kõlwatumaks, saanud; ei ole seda, kes head teeb, ei ole ühte ainustgi. Rom. 3, 10—18.

4. Äralunastamisest.

Meie usume ja tunnistame, et Jumal inimest tema langemise toledatest tagajärgedest teistwiisi lunastada ei wõinud, kui oma püha õiguse täieste maksma rahustuse ja lepituse läbi; (1) sellepärast on tema oma ainusiindinud Poja, Jესuse Kristuse igawesest ajast lepitamise ohwriks seadnud. (2) Sellepärast tuli Jumalast enneseatud ajal Kristus, elawa Jumala Poeg, (3) patuse liha kujul maa peale, (4) ja ühendas selle sees oma igawese jumaliku olemise inimese loomusega, (5) tõlise inimese hinge ja inimese ihuga, (6) kes füiski täieste puhtad oliwad ja puhtaks jäiwad, nõnda et Jესuse südamel, ega tema wäljaspoollisel elul üht pattu ette ei tulnud. (7) Nõnda pidas ta tegewat sõnakuulmist, et tema meie eest terwet jumaliku käske täitis ja tõeks tegi, (8) ja kannatawat sõnakuulmist, et Tema oma ihu ja oma hinge meie eest ohwriks andis. (9) Ta sai äraneedmiseks meie eest, (10) kui ta Jumala wiha, meie patu nuhtlust kandis. (11) Meie usume, et see igawene, täieline lunastamine (12) Jumala Poja läbi meie õnnistuse ainus põhi on, (13) ja et meie sellega kõigi meie pattude ja üleastumiste andeksandmine, (14) õigeks mõistmine, (15) igawene õigus, (16) äralunastamine surmast, kuradist ja põrgust (17) ja iga-

wene elu (18) osaks saab, kui ka, et meie selle läbi wõimust saame, pattu wihkada, sellele ära surra, (19) head tahta ja teha. (20) Peale selle, kui Kristus oma äralunastamise tööd oma surma läbi lõpetas, (21) on tema kolmanamal päewal surmusest ülestõusnud, (22) üleslänud taewa, (23) on seal istunud suure au paremale kaele ülewal kõrges (24) ja meile oma püha Waimu läkitanud, (25) kes meid tahtlikuks teeb, selle auliku äralunastamise õnnistusi usus wastu wõtta. (26) Kui meie ülem preester kostab ta meie eest Isa juures palwes, (27) on meie juures igapäew maailma otsani (28) ja wiib meid wiimaks taewa, kus ta meile aset on walmistanud. (29)

Pühakirja tunnistused.

1. Ilma were walamata ei sünni andeksandmine. Ebr 9, 22. Ohwrit ega andi ei ole sina tahtnud, aga ihu oled sa mulle walmistanud. Põletamise ohwrid ja ohwrid patu eest ei ole mitte sinu meele pärast olnud. Siis ütlesin mina: Waata, (raamatusse on minu kirjutatud) ma tulen, oh Jumal! sinu tahtmise järele tegema. Ebr. 10, 5. 6. 7.
2. Kes küll enne oli äranähtud, enne kui maailma raja oli pandud, aga wiimsel ajal on awalikuks saateie pärast. 1 Petr. 1, 20.
3. Aga kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poja. Kalat. 4, 4. Sina oled Kristus, elawa Jumala Poeg! Matt. 16, 16. Seesinane on minu armas Poeg! Matt. 3, 17.
4. Siis läkitas Jumal oma Poja patuse liha sarnaduses. Rom. 8, 3.
5. Sest tema sees elab kõik Jumala olemise täius ihulikult. Kol. 2, 9. Ja kõikide teades suur on see Jumalakartuse saladus: Jumal on awalikuks saanud lihas. 1 Tim. 3, 16. Rom. 1, 3. 4.
6. Minu hing on wäga kurb surmani. Matt. 26,

38. Et nüüd lapsukesed liha ja were osalised on, otse nõnda on tema ka ise sest osa saanud. Ebr. 2, 14. 1 Tim. 2, 5.
7. Kes teie seast wõib pattu minu peale tõeks tunnistada. Joan. 8, 46. Kes ei ole pattu teinud, ja kelle suust ei ole pettust leitud. 1 Petr. 2, 22. Waid kes kõikis on kiustatud otsekui meie, siiski ilma patuta. Ebreä 4, 15.
8. Mina ei ole tulnud neid kautama, waid tõeks tege ma. Matt. 5, 17. Aga kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poega, et ta pidi naesest sündima ja käsu alla saama. Gal. 4, 4. Sest käsu ots on Kristus. Rom. 10, 4. Sest otsekui ühe inimese sõnawõlgamise läbi palju on saanud patuseks; nõnda saawad ka ühe, Kristuse sõnakuulmise läbi palju õigeks. Rom. 5, 19. Waata, ma tulen; kokkukeeratud raamatu sisse on minust kirjutatud; Ma tahan heal meelel teha sinu meele pärast, mu Jumal! ja mu südamel põhjas on su käsuoõpetus. Paul 40, 8, 9. Matt. 20, 28. Jes. 42, 21.
9. Tõeste, meie haigused on tema enese peale wõtnud, ja kõik meie walu kannud. Jes. 53, 4. Ja et ta küll Poeg oli, ometi on tema sest, mis ta on kannatanud, sõnawõtmist õppinud. Ebreä 5, 8. Ja sai sõnawõtlikuks surmani, pealegi ristisurmani. Wilip. 2, 8. See on minu ihu, mis teie eest antakse. Luf. 22, 19. Kui wesi olen ma ära walatud, ja kõik mu luukondid on ühest ära lahkunud; mu süda on saanud kui meewaha, ta on sulanud ära oma sifikonas. Mu rammu on kui potitükk ära kuiwanud, ja mu keel on mu suulae külges kinni, ja sa paned mind surma põrmu. Paul 22, 15, 16. Pärast oma hinge waewa peab ta head saama näha. Jes. 53, 11. Minu hing on wäga kurb surmani. Matt. 26, 38. Ja kui ta surmaga oli wõitlemas, palus tema Jumalat kängemini, aga tema higi oli kui were pisarad, need langesiwad maa peale. Luf. 22, 44. Nõnda

- on Kristus üksford ohwerdatud. Ebr. 9, 28. (Ebr. 9, 14. 26; 10, 12. 14.)
10. Kristus on meid ära lunastanud käsu needmisest, kui Ta sai needmiseks meie eest; sest kirjutatud on: ära-
neetud on igaiüks, kes puu külges poob. Kal. 3, 13.
  11. Mõek! ärka üles minu karjatse wastu, kes minuga
ühesugune on. Sak. 13, 7. Mu Jumal! mu Jumal!
miks ja mind oled maha jätnud? Matt. 27, 46.
Sest tema on teda, kes ühestgi patust ei teadnud,
meie eest patu ohwriks teinud. 2 Kor. 5, 21. Aga
tema on meie üleastumiste pärast haawatud, ja meie
ülekohtu pärast ära rõhutatud; karistus oli tema peal,
et meil pidi rahu olema, ja tema muhkude läbi on
meile terwis tulnud. Jehowa on meie kõikide üleko-
hut lastnud tema peale tulla. Jes. 53, 5, 6.
  12. Waid oma were läbi on tema üksford sinna püha
paiga sisse läinud, ja igawese äralunasta-
mise leidnud. Ebr. 9, 12. Sak. 45, 17.
  13. Ja kui ta kõik sai lõpetanud, on tema kõigile, kes
tema sõna kuulewad, igawese õnnistuse saatjaks saa-
Ebr. 5, 9. Karistus oli tema peal, et meil pi-
di **rahu** olema ja tema muhkude läbi on meile
terwis tulnud. Jes. 53, 5.
  14. Kelle sees meil on äralunastamine tema were läbi,
pattude andeksandmine tema armu rikkust mööda.
Ewes. 1, 7. Kol. 1, 14. Ja Jesuse Kristuse, tema
Poja weri teeb meid **puhtaks** kõigest patust. 1
Joan. 1, 7. Sest see on minu weri, uue seaduse
weri, mis mitme eest ära walatakse pattude a-
ndeksandmiseks. Matt. 26, 28. Jumala fogu-
dust, mis ta oma enese were läbi enesele on saat-
nud. Apt. 20, 28.
  15. Ja neid mõistetakse tema armust õigeks ilma, ära-
lunastamise läbi, mis Kristuse Jesuse sees on. Rom.
3, 24. Et meie nüüd usust oleme õigeks saanud
siis on meil rahu Jumala juures meie Issanda Je-
suse Kristuse läbi. Rom. 5, 1.

16. Sest ta on mind ehtinud õnnistuse riietega, ja õiguse kuuega mind katnud. Jes. 61, 10. Mista teda hüüataks: Jehowa, kes meie õigus. Jer. 23, 6. Et meie pidime Jumala õiguseks saama tema sees. 2 Kor. 5, 21. Tan. 9, 24.
17. Wiimane waenlane, kelle peale otsa tehakse, on surm. Siis saab see sõna tõeks, mis kirjutatud on: Surm on äraneeldud wõimuse sisse. Surm, kus on sinu astel? pörguhaud, kus on sinu wõimus? 1 Kor. 15, 26. 54. 55. Seesama peab su pea rõhuma. 1 Mos. 3, 15. Joan. 8, 40. Kes meid on ära peastanud pimeduse wõimusest. Kol. 1, 13. Kol. 2, 15. Seks on Jumala Poeg awalikuks saanud, et tema kurati teud pidi ära rikkuma. 1 Joan. 3, 8. Ebr. 2, 14, 15. Tema on kõrgesse üles läinud, ja on wangide hulga wangi wiinud. Ewes. 4, 8. Jesust, kes meid **tulewast wihast** ära peastab. 1 Tessal. 1, 10.
18. Et Jumal meile on igawese elu annud; ja seesama elu on Tema Poja sees. Kellel Poeg on, sellel on elu; kellel Jumala Poega ei ole, sellel ei ole elu mitte. 1 Joan. 5, 11. 12. Mina olen ülestõusmine ja elu; kes minu sisse usub, see peab elama, ehk tema küll sureb! Ja igaiüks, kes elab ja usub minu sisse, see ei pea mitte igaweste ära surema. Joan. 11, 25. 26. Joan. 3, 36; 10, 28. 2 Tim. 1, 10.
19. Kes iseennast meie eest on annud, et ta meid pidi äralunastama kõigest ülekohtust, ja puhastama enesele iserahwaks, mis usin on heale tööle. Tit. 2, 14. Sest patt ei pea mitte teie üle walitsema, sest teie ei ole mitte käsu all, waid armu all. Rom. 6, 14. Ja igaiüks, kellel see finane lootus on tema peale, see puhastab ennast, nõnda kui tema puhastab on. 1 Joan. 3, 3. Ja on nende südamed usu läbi puhtaks teinud. Apt. 15, 9.
20. Mina suudan kõik Kristuse läbi, kes mind wägewaks teeb. Wilip. 4, 13. Sest Jumal on, kes teie

sees teeb, et teie ta hate, ja wõite teha tema hea meele pärast. Wilip. 2, 13.

Sellepärast leian ma enese sees seda käsku, et kui ma ta h a n head teha, minu sees on kurja. Sest mul on hea meel Jumala käsust, seestpidise inimese poolest. Rom. 7, 21. 22.

21. See on lõpetatud; ja nõrgutas pead, ja heitis hinge. Joan. 19, 30. Matt. 28. Mark. 16. Luf. 24. Joan. 20.
22. Sellesinatse Jesuse on Jumal surnuft ülesäratanud; **selle asja tunnistajad oleme meie kõik.** Apt. 2, 32.
23. Ja see sündis, kui ta neid õnnistas, lahkus tema neist ära, ja teda wõeti üles taewa. Luf. 24, 51. Mark. 16, 19. Apt. 1, 9.
24. Ja Issand, kui ta nendega sai rääkinud, wõeti üles taewa, ja istub Jumala paremal poolel. Mark. 16, 19. On ta istunud suure au parema käele ülewal kõrges. Ebr. 1, 3. 8, 1.
25. Ja nemad saiwad kõik täis püha Waimu ja hakkasiwad rääkima teisi keeli. Apt. 2, 4. Joan. 15, 26.
26. Selle südamete tegi Issand lahti, et ta seda tähele pani, mis Paulusest öeldi. Apt. 16, 14. Sest et Jumala armastus on wälja walatud meie südamete sisse püha Waimu läbi, kes meile on antud. Rom. 5, 5. Sest nii mitu kui Jumala Waimu läbi juhatakse, needsinatsed on Jumala lapsed. Rom. 8, 14. Aga kui tema, see tõe Waim tuleb, see juhatab teid kõige tõe sisse. Seesama austab mind. Joan. 16, 13. 14. Kalat. 5, 5.
27. Et meil nüüd üks suur ülempreester on, Jesus Jumala poeg, kes taewad läbi on läinud, siis pidagem finni tunnistamisest. Ebr. 4, 14. Kes ta on Jumala paremal käel, kes ta meie eest palub. Rom. 8, 34. Siis on meil eestkostja Isa juures, Jesus Kristus, kes õige on. 1 Joan. 2, 1.

28. Ja waata, mina olen iga päew teie juures maailma otsani. Matt. 28, 20. Ja kui ma saan läinud ja teile aseme walmistanud, siis tulen mina jälle, ja tahan teid enese juurde wõtta. Joan. 14, 3. Isa, ma tahan, et kus mina olen, ka nemad minu juures on, keda sa mulle oled annud, et nemad näewad minu au. Joan. 17, 24.

5. Ärawalimisest öndratsaamisele.

Meie usume ja tunnistame, et see igawesest ajast waba ja ainult Jumala enese meelepäraline, (1) kindel ennepeetud nõu on olnud, patuseid äralunastada. (2) Sellepärast kui Jumal oma põhjatuma, halastawa armastuse läbi, enne maailma asutamist, oma Kolmainu olemise sees oli kinnitanud, et Jehowa wõitnud mees inimeseks saamise ja oma surma läbi, Äralunastaja pidi olema, (3) saiwad, ära kadunud inimestesooft need inimesed, kellele see äralunastamine tõeste aegade jooksul pidi omaks saama, Jumalast Ilast ärawalitud, (4) nende nimed taewas üleskirjutatud, (5) neid endid Äralunastaja kätte antud, (6) kui tema rahwas, (7) kui tema karja lambad, kelle eest ta oma elu tahtis anda, (8) kui tema pärandus, (9) kui tema surma wõitlemise saat, (10) ja kui tema pruut. (11) Nendele inimestele sai igawene elu Kristuse sees antud, (12) ja ühtlasi saiwad kõik abinõud seatud, mis neid usule Kristuse sisse pidiwad wiima, pühitsusele ja wiimaks igawese elule. (13)

Niisugune Jumala nõu on muutmata ja igaweste kindlaks seatud, (14) nõnda, et need, kellesse see puutub, need ärawalitud, Kristuse käest mitte enam ära kisutud ei wõi saada; (15) waid pealegi Jumala wõimuse läbi usus ja

Kristuse armastuses hoitud jäewad, kuni nemad tema austuse kaaspärijateks on saanud. (16)

Püha kirja tunnistused.

1. Tema sees, kelle sees meiegi oleme pärijaks saanud, kes meie enne oleme seatud selle nõu pidamise järele, kes kõik teeb oma tahtmise nõu mööda. Ewef. 1, 11. Rom. 11, 34.
2. Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusiündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema. Joan. 3, 16.
3. Sedasinaft, kui tema Jumala seatud nõu ja enne-teadmise järele oli ära antud, olete teie wõtnud ülekohtuste käte läbi, ja naeltega kinni löönud ja ära tapnud. Apt. 2, 23. Aga Jumal on nõnda tõeks teinud seda, mis tema kõikide oma prohwetite suu läbi on enne kuulutanud, et Kristus pidi kannatama. Apt. 3, 18. Ewef. 3, 10. 11.
4. Aga kui paganad seda kuulsiwad, saiwad nemad rõemfaks, ja austasiwad Issanda sõna ja saiwad usklikuks nii mitu, kui igaweseks eluks oliwad **walmistud**. Ap. t. 13, 48. Tulge tenna, minu Isa õnnistud, pärige seda kuningriiki, mis **teile** on walmistud maailma asutamise st. Matt. 25, 34. Aga ärawalitute pärast, keda tema on ärawalinud, on ta need päewad lihendanud. Mark. 13, 20. Kõik mis Isa minule annab, see tuleb minu juurde. Joan. 6, 37. Ükski ei wõi mu juurde tulla, kui temale seda ei ole antud minu Isast. Joan. 6, 65. Teie ei ole mitte mind ära walinud, waid mina olen teid ära walinud. Joan. 15, 16. Aga kui nemad Briigia ja Kalatia maad läbi käisiwad, keelati neid pühast Waimust, sõna rääkimast Asia maal, Apt. 16, 6. Aga Issand ütles: Ära kardad, waid räägi — sest mul on palju rahwast siin linnas.

Apt. 18, 9. 10. Aga meie teame, et kõik heaks tuleb neile, kes Jumalat armastavad, kes tema ennepeetud nõu järele on kutsutud. Kes võib nende peale süüid tõsta, kes Jumala äravalitused on? Rom. 8, 28. 33. Sest kui lapsed veel ei olnud sündinud, ja ei midagi head ega kurja teinud, et ennepeetud nõu Jumala äravalimise järele pidi kindlaks jääma, ei mitte tegude pärast, vaid kutsuja pärast, siis öeldi temale: Suurem peab vähemat teenima. Nõnda kui kirjutatud on: Jakobit olen mina armastanud, aga Esawit olen ma vihkanud. Mis peame meie nüüd ütlema? On Jumala juures ülekohtus? Ei milgi kombel. Sest ta ütleb Moosesele: Ma tahan armu heita sulle peale, kelle peale ma armu heidan, ja tahan halastada sulle peale, kelle peale ma halastan. Seepärast nüüd ei maksa sulle nõu, kes tahab, ega sulle, kes jookseb, vaid Jumala nõu, kes armu heidab. Rom. 9, 11—16. Aga, oh inimene! Kes oled sina, kes sa vastu Jumalat kostad? Rom. 9, 20. Mina olen enesele ülejätanud seitsetuhat meest, kes ei ole põlwi nõtkutanud Baali ees. Nõnda on ka nüüd seltsinatsel ajal sugu ülejäänud Jumala armu äravalimise järele. Mis Israel otsib, seda ei ole tema mitte saanud; äravalitused on seda saanud, aga teised on kõwaks läinud. Rom. 11, 4. 5, 7. Nõnda kui tema meid on äravalinud tema sees enne maailma asutamist. Ewes. 1, 4. Aga meie peame ikka Jumalat tänama teie pärast, Issandast armastatud wennad, et Jumal algmisest teid on äravalinud õnnistuseks. 2 Tess. 2, 13. Kes meid on õndsaks teinud, ja kutsunud püha kutsumisega, ei mitte meie tegude järele, vaid tema oma nõu pidamise ja armu jurele, mis meile on antud Kristuse Jeesuse sees enne maailma aega. 2 Tim. 1, 9. Wäga õnnis on see, keda sina ärawaliid, ja saadad ligi tulema, et ta saaks elada su õuede sees. Paul 65, 5. Matt.

- 20, 16. Luf. 18, 7. 1 Kor. 1, 26—29. Ewef. 2, 8. 10. Kal. 3, 12. Paul 33, 12.
5. Ja neid, kes maa peal elawad, kelle nimes ei ole kirjutatud eluraamatusse maailma asutamiseft, wõtawad imeks panna. Ilm. 17, 8. Aga sel ajal peaseb su rahwas ära, **igaiks keda leitakse raamatusse üleskirjutatud olewat.** Tan. 12, 1. Luf. 10, 20. Wilip. 4, 3. Ilm. 20, 12. 15.
  6. Mina olen sinu nime teada annud inimestele, keda sa mulle maailmast oled annud sinu päralt oliwad nemad, ja sa oled neid mulle annud, ja nemad on sinu sõna pidanud. Mina palun **nende** eest; maailma eest ei palu mina mitte, waid **nende** eest, keda sina mulle oled annud, sest nemad on sinu päralt. Isa, ma tahan, et kus mina olen, ka nemad minu juures on, keda sa mulle oled annud. Joan. 17, 6. 9. 24.
  7. Tema peastab oma rahwast nende pattudeft. Matt. 1, 21. Apt. 18, 10. Jes. 53, 8.
  8. Ja ma jätan oma elu lammaste eest. Ja **minul on** weel teised lammad, need ei ole mitte sestinatseft laudast, ja need pean mina ka siia tooma, ja nemad **kuulewad** minu healt. Joan. 10, 15. 16.
  9. Et teie wõiksite teada, mis tema kutsmise lootus, ja mis tema au päranduse rikkus on pühade sees. Ewef. 1, 18. Paul 28, 9.
  10. Seepärast tahan ma temale osa anda mitme rahwaseas, ja ta peab jagama saagiks neid, kes wägewad, see eest, et ta oma hinge on surmani wäljatihjendanud. Jes. 53, 12.
  11. Tule, ma tahan sulle pruuti, Talle naest näidata. Ilm. 21, 9. Paul 45.
  12. Et tema kõigile, keda sina temale oled annud, igawese elu annaks. Joan. 17, 2.
  13. Seft keda ta enne on äratunnud, neid on tema ka enne seadnud, et nemad peawad olema tema Poja näu sarnatsed. Aga, keda tema on

enneseadnud, neid on tema ka **kutsunud**, ja keda ta on kutsunud, neid on tema ka **õigeks teinud**, ja keda ta on õigeks teinud, neid on tema ka **austanud**. Rom. 8, 29. 30. Petrus, Jesuse Kristuse apostel, wõerastele, kes ärawalitud, kes laiale on pillatud, — Jumala Isa enneteadmise järelle, Waimu pühitsemises sõna kuulmiseks, ja Jesuse Kristuse were pealeriputamiseks. Kiidetud olgu Jumal — kes meid uueste on sünnitanud. 1 Petr. 1—3. Ew. 1, 19. Jes. 43, 5—7.

14. Sest Jumal ei kahetse mitte oma armuandi ega kutsumist. Rom. 11, 29. Ja olen selle peale julge, et see, kes teie sees on alganud head tööd, seda ka lõpetab Jesuse Kristuse päewani. Wil. 1, 6. Sest küll mäed liiguwad ära, ja mäekünkad kõiguwad; aga minu heldus ei pea mitte sinust liikuma ega mu rahu seadus kõikumama, ütleb Jehowa, su halastaja. Jes. 54, 10. Kui tema lapsed mu käsuõpetuse maha jäta, ja mu tahtuseadmiste järelle ei käi; kui nemad mu seadumisi teutawad ja mu kästusi ei pea; siis tahan ma küll nende üleastumist witsaga nuhelda, ja nende ülekohut haawadega. Aga oma heldust ei taha ma mitte **tühjaks teha** tema juures, ega maha jätta oma tõsidust. Ei ma taha oma seadust mitte teutada, ega sest taganeda, mis mu huultest välja läinud. Laul 89, 3—35. Jes. 65, 17. 19.
15. Kes wõib meid lahutada Kristuse armastusest? Kas wiletsus, ehk ahastus, ehk tagakiusamine, ehk nalg, ehk alatus, ehk häda, ehk mõek? Rom. 8, 35. Sest walekristused, ja waleprohwetid saawad üles tõusma, ja suuri tähta ja imetegusi tegema, et nemad wõiksid eksitada ka neid, kes ärawalitud (**kui see wõiks sündida.**) Matt. 24, 24. Aga see on isa tahtmine, kes mind on läkitanud, et mina ühtegi ei kauta sest, mis tema minule on annud, waid et ma seda wiimsel päewal ülesäratan.

- Joan. 6, 39. Ja mina annan neile igawese elu, ja nemad ei saa elades hukka, ja ükski ei kisu neid minu käest. Minu Isa, kes neid mulle on annud, on suurem kui kõik; ja ükski ei wõi neid minu Isa käest kiskuda. Joan. 10, 28. 29. Rom. 7, 23—25.
16. Kes ka teid tahab kinnitada **otsani**, et teie laitmata wõiksite olla meie Issanda Jესuse Kristuse päewal. Jumal on ustaw, kelle läbi teie olete kutsutud tema Poja, meie Issanda Jესuse Kristuse osasaamiseks. 1 Kor. 1, 8. 9. Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jესuse Kristuse Isa, kes oma suure halastuse pärast meid uueste on sünnitanud elawaks lootuseks, Jესuse Kristuse ülestõusmise läbi surrust, üheks päranduseks, mis ei wõi hukka minna, ega ära teutatud saada, ega ära närtsida, mis taewasse on tallele pandud meile, keda Jumala wäes usu läbi hoitakse õnnistuseks. 1 Petr. 1, 3—5.

6. Patuse uuestsündimisest ja ümberpöörimisest.

Õnnistuse tee on see, et inimene püha Waimu ja Jumala sõna läbi, (1) tema waimulikust surmast äratatakse ja patutundmisele wiiakse, (2) et ta oma pattu kahetseb ja maha jätab. (3) Oma patu häda tundmises Kristuse, (4) kui oma ainsa Peastja ja Õnnistegija juurde läheb (5) ja oma usu läbi tema käest pattude andeksandmise saab, (6) ja selle tunnistuse oma südamesse, et ta Jumala laps ja igawese elu pärija on. (7) See suur muudatus patuse südamis ja tundmises on kindel püha Waimu tegu (8) kes seda sõna Jumala armuliku tahtmise järel, oma kõigewägewama, tagajärjerikka mõjuga saadab, (9) sellega lihameelise patuse juures uuestsündimist toimetab, (10) tema südant lahti teeb, (11) tema hinge walgustab, (12) ja temale elawat usku Kristuse sisse sünnitab. (13)

Pühakirja tunnistused.

1. Sest Jumala sõna on elaw, ja wägew, ja terawam, kui ükski kaheterane mõel. Ebr. 4, 12. Eks minu sõna ole nõnda kui tuli, ütleb Jehowa, ja kui haamer, mis kalju pihuks latki peksub. Jer. 23, 29.
2. Uga kui nemad seda kuulsiwad, siis läks see nende läbi südamis, ja ütlesiwad, Petrus ja teiste

apostlite vastu: Mehed, wennad, mis peame meie tegema. Apt. 2, 37. Sest otsekui wihm ja lumi taewast maha tuleb, ja ei lähe mitte sinna tagasi, waid kastab maad, ja sigitab seda, ja teeb, et see kaswatab ja annab seemet külwajale, ja leiba sellele kes sööb, nõnda peab minu sõna olema, mis minu suust välja läheb; see ei pea mitte tühjalt minu juurde tagasi tulema, waid tegema, mis minu meele pärast on, ja korda saatma, mis pärast ma seda olen läkitanud. Jes. 55, 10. 11. Luf. 16, 29—31.

3. Sest kurwastus Jumala pärast saadab meelesparandamist õnnistuseks, mis ei kahetseta. 2 Kor. 7, 10. Ja tõlner seisib eemal, ja ei tahtnud oma filmigi taewa poole ülestõsta, waid lõi oma vastu rindu ja ütles: Oh Jumal, ole mulle patusele armuline. Luf. 18, 13. Sinu, sinu vastu ükspäinis olen ma pattu teinud, ja seda, mis sinu silma ees paha, olen ma teinud. Saul 51, 6. Aga nüüd kuulutab tema kõigile inimestele kõigis paigus, et nemad peawad meelt parandama. Apt. 17, 30. Luf. 7, 37—48.
4. Kõik mis Jsa minule annab, see tuleb minu juurde, ja kes minu juurde tuleb, teda ei taha ma mitte väljalükkata. Joan. 6, 37. Tulge minu juurde kõik, kes waewatud ja koormatud olete, ja mina tahan teile hingamise saata. Matt. 11, 28.
5. Ja ühegi muu sees ei ole õnnistust; sest ühtegi muud nime ei ole taewa all inimestele antud, kelle läbi meie peame õndsaks saama. Apt. 4, 12. Mina olen tee, ja tõde ja elu. Ükski ei saa Jsa juurde muidu, kui minu läbi. Joan. 14, 6. Joan. 3, 36.
6. Ja neid mõistetakse tema armust õigeks ilma, äralunastamise läbi, mis Kristuse Jesuse sees on. Keda Jumal on enne seadnud lepitamise kaaneks usu läbi tema weres, oma õiguse ülesnäitamiseks, et tema neid patusid, mis enne oliwad sündi-

nud, ja mis Jumal sallis, ei arwanud süüiks. Seepärast arwame meie, et inimene õigeks saab usu läbi, ilma käsu tegudeta. Rom. 3, 24. 25. 28. Ja tahan sind peasta selle rahwa ja paganate käest, kelle juurde ma sind nüüd läkitan. Nende filmi lahti tegema, et nemad pimedusest wõiksid pöörduda walguse poole, ja saadana wõimusest Jumala poole, et nemad wõiksid pattude andeksandmise saada ja osa nende seas, kes on pühaks tehtud usu läbi minu sisse. Apt. 26, 17. 18.

7. Seesama waim tunnistab meie waimuga, et meie oleme Jumala lapsed. Oleme meie nüüd lapsed, siis oleme meie ka pärijad, niihästi Jumala pärijad, kui Kristusega pärijad. Rom. 8, 16. 17. Aga et teie nüüd lapsed olete, on Jumal oma Poja waimu teie südamesse läkitanud, see kiskendab: Abba Isa! Gal. 4, 6. Kes usub Jumala Poja sisse, sel on tunnistus enese sees. Ja see on see tunnistus, et Jumal meile on igawese elu annud; ja seesama elu on tema Poja sees. 1 Joan. 5, 10. 11. Ewef. 1, 13. 14; 4, 30. 2 Kor. 1, 21. 22.
8. Ja teie olite mõningad seesugused; aga teie olete ärapestud, teie olete pühitsetud, teie olete õigeks tehtud Issanda Jesuse nime sees, ja meie Jumala waimu läbi. 1 Kor. 6, 11. Ja ükski ei wõi Jesusst Issandaks nimetada, kui aga püha Waimu läbi. 1 Kor. 12, 3. Nemad peawad kõik olema Jumalast õpetatud. Joan. 6, 45.
9. Sest et meie ewangelium ei ole teie juurde tulnud mitte ükspäinis sõnaga, waid ka wäega ja püha Waimuga. 1 Tes. 1, 5. Ja minu kõne ja minu jutlus ei olnud mitte inimese tarkuse meelitajate sõnadega, waid waimu ja wäe ülesnäitamises, et teie usk mitte ei oleks inimeste tarkuses, waid Jumala wäes. 1 Kor. 2, 4. 5. Waim on kes elawaks teeb, liha ei kõlba kuhugi; need sõnad, mis ma teile räägin, need on Waim ja on elu. Joan. 6, 63. Kui

Petrus neid sõnu alles rääkis, langes püha Waim **kõitide** peale, kes seda sõna kuulsiwad. Apt. 10, 44. Efes. 37, 7—10.

10. Kes ei ole werest, ei lihatahtmifest, ega mehe tahtmistest, waid Jumalast sündinud. Joan. 1, 13. Tõeste, tõeste mina ütlen sulle, kui keegi ei sünni ülewalt, ei wõi tema mitte Jumala riiki näha. Tõeste, tõeste mina ütlen sulle, kui keegi ei sünni weest ja waimust, siis ei wõi tema mitte Jumala riiki saada. Mis lihast sündinud, see on liha, ja mis Waimust sündinud, see on waim. Ara pane imeks, et ma sulle olen ütelnud: Teie **peate** ülewelt sündima. Joan. 3, 3. 5. 6. 7. Tema on meid sünnitanud oma tahtmise järele tõe sõna läbi. Jak. 1, 18. Kes teie olete uueste sündinud, ei mitte kaduwast waid hukka minemata seemnest, elawa Jumala sõna läbi. 1 Petr. 1, 23. Sest Jesuse Kristuse sees ei maksa, kes ümberleigatud ega kes ümberleikamata on, waid üks uus loom. Kalat. 6, 15.
11. Ja üks naene, Lidia nimi, purpuri müüa Tiatira linnast, kes Jumalat teenis, kuulis pealt; selle südametegi Issanda lahti, et ta seda tähele pani, mis Paulusest öeldi. Apt. 16, 14.
12. Sest teie olite ennemuiste pimedus, aga nüüd olete teie walgus Issanda sees. Ewes. 5, 8. Aga lihalik inimene ei saa mitte kätte mis Jumala waimu asjad on; sest see on temale jõledus, ja tema ei wõi neid mitte tunda, sest neid peab waimulikult äramõistetama. 1 Kor. 2, 14.
13. Sest teie olete armust õndsaks saanud usu läbi, ja seda ei mitte teie käest; Jumala and on see. Ewes. 2, 8.

7. Pühitsemine.

Meie usume ja tunnistame, et ilma pühitsemata ükski Isfandat näha ei saa. (1) See on patuse õigeksfaamise tagajärg Jumala ees usu läbi Kristuse fisse ja seifab sellesamaga lahutamata ühes. (2) See on see, et peale selle, kui patu walitsus uuestesündinud inimese südamel lõppenud on, (3) püüab tema alalise püha Waimu mõju läbi (4) kõige hoolega patule, mis weel kõwaste tema ümber seifab, ärasurra, (5) oma Jumala käsku täita (6) ja ennast ihu ja hingega elawaks, pühaks ja Jumala meelepäraliseks ohwriks anda, (7) mis läbi Jumal austatud saab. (8)

Selle nõudmise juures võib ka mõnigi nõdrus ja patt teda tabada, (9) mida ta üialgi ei wabanda, (10) waid ennemini sügawaste kahetseb, (11) et ta selle läbi oma armulist Jumalat kurwastab (12) ja oma rahu temaga rikub. (13) Niisugusel juhtumisel ei leia ta enne rahu kuni ta jälle andeksandmist saab, (14) ja on tulewikus oma eluga ettewaatlifum. (15)

Püha, lapselik armastus Jumala ja tema käskude wastu, on ülem asi pühitfuses (16) ja see armastus, mis pühast Waimust südamel sünnitatakse, hoitakse ja toidetakse, (17) loob inimese aegajalt Jumala kuu farnatfeks.

(18) Meie usume, et pühitsus kogu meie eluaja peab festma, (19) ja et meie kõige pühamasgi elus Jumala andeksandwat armu Kristuse were läbi tarwitame. (20).

Pühakirja tunnistused.

1. Nõudke rahu kõikidega taga ja pühitsemist, ilma sellela ei saa ükski Issandat näha. Ebr. 12, 14. Waid nõnda kui see, kes teid on kutsunud, püha on, saage ka teie pühaks kõige oma elu sees. Sest et kirjutatud on: Olge pühad, sest mina olen püha. 1 Petr. 1, 15. 16. Sest see on Jumala tahtmine, teie pühitsemine. Sest Jumal ei ole meid mitte kutsunud roojuseks, waid pühitsemiseks. 1 Tessal. 4, 3. 7. Ewef. 1, 4.
2. Aga temast olete teie Kristuse Jese sees, kes meie Jumalast on saanud tarkuseks ja õiguseks ja pühitsemiseks ja lunastamiseks. 1 Kor. 1, 30. Kui meie oleme patule ärasurnud, kudas peame meie weel selle sees elama? Rom. 6, 2. Iga wiinapuu oksa minu sees, mis wilja ei kanna, ksub tema ära ja iga üht, mis wilja kannab, harib tema, et ta enam wilja kannab. Joh. 15, 2. Jak. 2, 17. Matt. 7, 17. Kalat. 5, 22. Ewef. 2, 10.
3. Sest et patt ei pea mitte teie üle walitsema. Aga nüüd, et teie olete patust lahti ja Jumalale orjadeks saanud, on teil oma kasu, et teie pühaks saate. Rom. 6, 14. 22.
4. Sest nii mitu kui Jumala Waimu läbi juhataakse, needsinatsed on Jumala lapsed. Rom. 8, 14.
5. Seepärast leian ma enese seest selle kasu, et kui ma tahan head teha, minu sees on kurja. Rom. 7, 21. Sest kui teie liha järele wõtate elada, siis peate teie surema; aga kui teie Waimu läbi ihu teud wõtate suretada, siis peate teie elama. Rom. 8, 13. Sellepärast surmake oma liikmed, mis maa peal on, hoorus, roojus, tiirastus, kuri himu ja ahnus, see on

- wõerajumala teenistus. Nende pärast tuleb Jumala wiha sõnakuulmata laste peale. Nende sees olete teie ka ennemuiste kõndinud kui teie nende sees elafite. **Uga nüüd** jätke ka teie maha see kõik, wiha, kange hirm, kurjus, teutamine, ropud kõned teie suust. Ärge waletage mitte üks teise peale, sest teie olete äraheitnud wana inimese tema tegudega. Ja olete kui ühe riide enese peale wõtnud uue inimese. Kolos. 3, 5—10. Pängem meiegi maha kõik koorma ja patu, mis kõwaste meie ümber seisab ja jookskem kannatuses wõidujooksmist, mis meile seatud. Ebr. 12, 1. Ewes. 4, 22—32. Tit. 2, 11. 12.
6. See on see seadus, mis mina Israeli sooga tahan seada pärast neid päiwi, ütleb Isfand: Ma tahan oma käsud nende meele sisse anda ja neid nende südamesse kirjutada: ja tahan neile Jumalaks olla ja nemad peawad mulle rahwaks olema. Ebr. 8, 10. Sest **mul on hea meel Jumala käsust** seestpidise inimese poolest. Rom. 7, 22. Walstuse wiisid saada minust ära ja anna mulle armust oma käsuõpetust. Su tunnistused olen ma pärisofaks saanud igaweste, sest need on mu südamete rõemustus. Ma olen oma südamete kalkanud su seadmiste järele tegema igaweste otsani. Ma wihtan segaseid mõtteid, aga su käsuõpetust armastan mina. Paul. 119, 111—113.
7. Seepärast manitsen mina teid, wennad, Jumala suure südameliku halastuse läbi, et teie annate oma ihud elawaks, pühaks ja Jumala meelepäraliseks ohwriks, see olgu teie mõistlik Jumala teenistus. Rom. 12, 1.
8. Sest teie olete kalli hinnaga ostetud; sellepärast austage Jumalat **oma ihus** ja **oma waimus**, mis Jumala päralt on. 1 Kor. 6, 20.
9. Sest mina ei tee mitte head, mis ma tahan; waid ma teen kurja, mis ma ei taha. Uga ma tunnen teist käsku oma liikmete sees, see paneb mu meele

käsu wastu ja wõtab mind wangi patu käsu alla, mis mu liikmete sees on. Oh mind wiletsat inimest! Kes peastab mind sellestsinatsest surma ihust? Rom. 7, 19. 23. 24. Sest liha himustab Waimu wastu ja Waim liha wastu; aga needsinatseid on teine teise wastu, et teie seda mitte ei tee, mis teie iial tahate. Kalat. 6, 17. Kui meie ei ütle enestel pattu olewat, siis petame meie ise endid, ja **tõde ei ole mitte meie sees**. Kui meie oma patud ülestunnistame, siis on tema uskaw ja õige, et ta meile meie patud andeks annab ja **teeb meid puhtaks** kõigest ülekohtust. 1 Joan. 1, 8. 9. 1 Joan. 3, 3. Op. 20, 9.

10. Sest mina tunnen oma üleastumist ja minu patt on minu ees alati. Laul 51, 5.
11. Nüüd olen mina rõemus, ei mitte sellepärast, et teie olete kurwaks saanud, waid et teie olete kurwaks saanud meelega parandamiseks; sest teie olete Jumala pärast kurwastatud. 2 Kor. 7, 9. Jumala meelega paralised ohwrid on üks rõhutud waim, üht rõhutud ja rusuks pekstud südant ei laida ja mitte Jumal! Laul 51, 19. Laul 38, 5. 7.
12. **Sinu, sinu wastu** üksipäinis olen ma pattu teinud ja seda, mis **su silma** ees paha, olen ma teinud. Laul 51, 6. Siis tuli Petruse meelde Jesuse sõna — ja tema läks wälja ja nuttis libedaste. Matt. 26, 75.
13. Ei ole terwist ühtegi mu lihas su suure pahanduse pärast; ei ole rahu mu luufontide sees mu patu pärast. Laul 38, 4.
14. Kui ma pattu kinni pidasin, siis läksiwad mu luufondid wanaiks igapäew mu oigamise pärast. Sest su käsi oli raske mu peal ööd ja päewad, mu toiduse rammu on ära kui wanud otsegu suise põua läbi. Oma pattu andsin ma sulle teada, ja oma ülekohtu ei ole ma kinni katnud; ma ütlesin: Ma tahan iseenele peale oma üleastumised tunnista da

Jehowale; siis andsid fina mu patu ülekohtu andeks. Sellepärast wõtawad sind paluda kõik wagad armu ajal. Laul 32, 3—6. Ja anna andeks meie wõlad, kui ka meie andeks anname oma wõlglastele. Matt. 6, 12.

15. Sellepärast katsuge, kuidas teie õiete hästi elate, ei mitte kui rumalad, waid kui targad. — Sellepärge olge rumalad, waid mõistke, mis Issanda tahtmine on. Ewes. 5, 15. 17. Anna mulle jälle oma õnnistuse rõemustus ja heameeleline waim tuetagu mind. Ma tahan sinu wiisigi õpetada üleastujatele, et patused su poole pööravad. Laul 51, 14. 15.
16. Sest Kristuse armastus ajab meie peale. 2 Kor. 5, 14. Kui ma inimeste ja inglite keeltega räägiksin, aga mul ei oleks armastust, siis oleksin mina wast, mis kumiseb, ja kelluke, mis heliseb. Ja kui ma kõik oma wara ärajagaksin ja kui ma oma ihu annaksin ära põletada ja mul ei oleks armastust, siis ei oleks minul sest ühtegi kasu. Aga nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm; aga suurem neist on armastus. 1 Kor. 13, 1. 3. 13. Nõudke armastust taga. 1 Kor. 14, 1. Aga nõudkem tõtt armastusega ja kaswagem kõiges selle sisse, kes pea on, see on Kristus. Ewes. 4, 15. 2 Tessal. 3, 5. 1 Joan. 4, 19. 5, 3.
17. Sest Jumala armastus on wäljawalatud meie südamesse püha Waimu läbi, kes meile on antud. Rom. 5, 5.
18. Aga et teie peate uueks saama oma meele waimus; ja eneste peale wõtma uue inimese, kes Jumala sarnatseks on loodud tõlise õiguse ja pühitsuse sees. Ewes. 4, 23. 24. Aga meid kõiki, kes meie katmata palgega otsegu peeglis näeme Issanda au, muudetakse sellesama kujuks, ühest aust teise, otsegu Issanda Waimust. 2 Kor. 3, 18. Kolos. 3, 10.

19. Siis tehkem endid kõigest liha ja waimu roojusest puhtaks ja lõpetagem pühitsemise Jumala kartuses. 2 Kor. 7, 1. 1 Kor. 9, 24—27. 1 Tim. 2, 15.
20. Sellepärast läki nüüd julgusega armu u järje juurde, et meie halastust saame ja armu leiame, sel ajal, kui meile abi tarwis on. Ebr. 4, 16. Aga kui meie walguses käime, nõnda kui tema ise walguses on, siis on meil isefestes osa, ja Jesuse Kristuse tema Poja veri teeb meid puhtaks kõigest patust. 1 Joan. 1, 7. Sest kes kõik käsuõpetust peab, ja ühe käsusõna wastu esib, see on kõigest süüaluseks saanud. Jak. 2, 10. Sest meie ei heida mitte oma suure õiguse pärast oma alandlikkusi palweid su palge ette maha, waid su wäga suure halastuse pärast. Tan. 9, 18. Rom. 3, 27. 28. 4, 4—8. 1 Petr. 1, 2.

8. Armuabinõudest ja nende korraldusest.

Meie usume ja tunnistame, et Jumal oma armus abinõud on seadnud, et omaette uutsündimist, pühitsemist ja walmimist täiendada. Jumal on selle tarwis ühe kindla forra seadnud, mida meie ilma Jumala käsu ja tahtmise üleastumisetä ei wõi muuta. (1) Esiteks tuleb käsile a) J u m a l a s õ n a. (2) Need, kes selle läbi, püha Waimu mõjul ümberpööratud on, saawad siis b) ristimise l ä b i, Kristuse koguduse juurde pandud, (3) ja selle koguduse liikmed pühitsewad seal d) Ö h t u s ö ö m a a e g a (4) Kristuse surma kuulutamiseks ja südamliseks osawõtmiseks temaga. (5) Siis saab ka ühtlasi pühade osasaa mine oma suurema mõju, (6) siiski on p a l w e, nende armu abinõude ja üleüldse armuseisuse hing, (7) tema algab uue elu esimesel filmapilgul peale, (8) ja ei lõpe mitte ära.

Pühakirja tunnistused.

1. Kui teie **minu sõna** sisse jäete, siis olete teie tõeste minu jüngrid. Joan. 8, 31. Kellel minu käsusõnad on ja kes neid peab, see on see, kes mind armastab. Kui keegi mind armastab, küll see peab minu sõna. Joan. 14, 21. 23. Ja õpetage neid pida ma **kõik**, mis mina teile olen käskinud. Matt. 28, 20. Siis olen ma ometi waimus teie

juures, olen rõemus, ja näen teie wiisi, ja teie usu finnitust Kristuse sisse. Kol. 2, 5.

2. Minge kõige maailma, ja kuulutage armuõpetust kõigele loomale. Mark. 16, 15. Aga Petrus seis nende üheteistkümnega, tõstis oma heale ja rääkis neile selgeste. Apt. 2, 14. Aga Wilippus tuli ühte Samaria linna, ja kuulutas neile Kristust Apt. 8, 5. Aga Wilippus tegi oma suu lahti, ja hakkas sestinatsest kirjast, ja kuulutas temale armuõpetust Jesusest. Apt. 8, 35. Ja hingamise päeval läksime meie linnast välja, jõe äärde, kus nende wiis oli Jumalat paluda, ja istusime maha, ja rääkisime neile naestele, kes sinna kokku tulivad. Apt. 16, 13. Ja nemad rääkisivad temale Issanda sõna, ja kõigile, kes tema kojas oliwad. Apt. 16, 32. Apt. 10, 34—44. 18, 4. 5.
3. Kes a) usub ja b) teda ristitakse, see peab õndsaks saama; aga kes ei usu, teda peab hukka mõistetama. Mark. 16, 16. Apt. 2, 41; 8, 12. 37; 16, 15. 33; 10, 48.
4. Kes nüüd heal meelel tema sõna vastu võtavad, neid ristiti, ja sel päeval koguti nende juurde ligi kolm tuhat hinge. Aga nemad jäiwad alati apostlite õpetusesse, osasaamisesse ja leiwa murdmisesse ja palwetesse. Apt. 2, 41. 42. Apt. 20, 7.
5. Kes minu liha sööb, ja minu werd joob, see jääb minu sisse, ja mina tema sisse. Joan. 6, 56.
6. Sest üks leib on, nõnda on meid palju üks ihu, sest meie saame kõik ühe leiwa osaliseks. 1 Kor. 10, 17.
7. Aga see sündis, kui kõik rahvast ristiti, ja Jesus ka oli ristitud ja Jumalat palus, et taewas lahti tehti. Luk. 3, 21. Ja lasse ennast ristida, ja oma patud ära pesta, ja hüüa appi Issanda nime. Apt. 22, 16.

8. Ja peab siindima, et igaiüks, kes iial Issanda nime appi hüüiab, peab õndsaks saama. Apt. 2, 21. Rom. 10, 11—14.

Issand, mis ja tahad, et ma pean tegema? Apt. 9, 6. Ja kuula Juda kajas ühe järele, Saulus nimi, kes Tarsusest; sest waata, tema palub Jumalat. Apt. 9, 11.

Jumala käsuft

ufume ja tunnistame meie, et ta püha, õige ja hea on; (1) et ta patutundmist saadab; (2) et ta Kristuse juurde juhatab, (3) ja oma nõudmiste ja oma needmisega kõifide kohta, kes Kristusest wäljas on, täieste maksma jäeb. (4) Usklikud on Kristuse läbi käsu needmisest ja nuhtlusest peastetud ja elawad Kristuse käsu all. (5)

Pühakirja tunnistused.

1. Sellepärast on käst küll püha, ja käsusõna püha ja õige ja hea. Rom. 7, 12. Aga meie teame, et käst hea on, kui keegi seda pruugib, nõnda kui kohus on. 1 Tim. 1, 8.
2. Käsu läbi tuleb patutundmine. Rom. 3, 20. Aga pattu ei arwata süüiks, kus ei ole käsku. Rom. 5, 13. Aga pattu ei tunnud mina muidu mitte kui käsu läbi. Rom. 7, 7. Patt on mulle surmaks saanud, et see pidi ilmuma patt olewat, mis hea läbi mulle surma saadab, et ta pidi saama käsu sõna läbi ülewäga patuseks. Rom. 7, 13.
3. Nõnda on käst meie juhataja olnud Kristuse juurde, et meie usu läbi pidime õigeks saama. Gal. 3, 24.
4. Ja teab seda, et õigele ei ole käsku seatud, waid ülekohtustele, ja kangekaelsetele, jumalakartmata inimes-

tele, ja patustele, neile, kes pühitsejata ja üleemeel-
sed, isa tapjatele ja ema tapjatele, mõrtsukatele, hoo-
rapidajatele, poiste naerjatele, inimeste warastele,
waletajatele, walewandujatele, ja kui muud midagi
terwe õpetuse wastu on. 1 Tim. 1, 9. 10.

5. Sest käsi ei wõinud patust lahti teha, sellepärast et
see rammutu oli liha läbi, siis läkitas Jumal oma
Poja patuse liha sarnaduses ja patu pärast, ja mõis-
tis pattu hukka, mis liha sees, et käsu õigus pidi
täieste sündima meie sees, kes meie ei käi liha järel,
waid Waimu järel. Rom. 8, 3. 4.

9. Ristimiseft.

Meie usume ja tunnistame et uuetestamendi kindlate wäljaitlemiste järele Kristuseft seatud ristimine, mis kuni tema awaliku jälletulemiseni usfujatele edasi kestma peab, (1) selle sees seisab, et ristitaw ühest selle tarwis seatud Isfanda sulaseft Isa, Poja ja püha Waimu nimel üks kord wee alla kastetud ja sealt jälle wälja tõstetud saab. (2) Üksi seda wiisi saab Jumalik käst täidetud, (3) ja jäeb Kristuse seadmisele, oma sügaw algtäendus. (4) Wäga kindlaste saawad ka need inimesed pühas kirjas nimetatud, kes ennaft selle seaduse alla heitma ja tänuliku südamega seda armu abinõu wastu wõtma peawad, nimelt aga niisugused inimesed, ükskõik misuguseft rahwuseft nemad on, kes enne ewangeliumi ja Jumala armu läbi oma pattudeft Kristuse poole pöördud saawad ja kõigest südameft Tema kui oma äralunastaja sisse usuwad. (5)

Ristimine on usu ja Kristuse armastuse esimene wili, Isfanda sõnakuulmisesse (6) ja Tema kogudusesse astumine. (7) Ta on patuse pühalik seletus ja tunnistus, (8) kes oma patu koledust ja terwet hukatuse wäärt olemist on äratunnud; (9) et tema kõik oma lootust Jesuse Kristuse, oma Önnistegija surma ja tema ülestõusmise peale paneb, (10) ja teda kui oma patu palgast ja needmiseft

äralunastajat usub, (11) et tema ennast ihu ja hingega Kristusele ära annab ja Kristusega ennast ehib, (12) Tema õiguse ja tugewusega, (13) — ja et tema oma wana inimese surmasse saadab ning Kristusega uues elus kõn-
dida soowib. (14)

Ristimine on aga ka üks Jumala püha seletus ja fin-
nitamine uskliku ristitawa juures, et tema Jesuse Kristuse
sisse on wajutatud, (15) ja nõnda Temaga surnud, maha-
maetud ja ülestõusnud; (16) et tema patud on ärapes-
tud, (17) ja et ta on Jumala armas laps, kellest Isal hea-
meel on. (18) Ristimine peab ristitawa sees, tema ära-
peastmise ja õnnistuse tundmist täielikumalt ja tugewamalt
ette kutsuma, (19) ja seda tahab Jumal teha oma püha
Waimu kinnitamise pitsari läbi, (20) siiski ainult seal, kus
tema enne selle Waimu läbi tõsist, õndsastegewat usku,
Jumala Poja, tema surma ja ülestõusmise wäe sisse ette
kutsunud on. (21)

Ristimisel on see iseäralik omadus, et teda ainult üks
kord peab toimetatama, kuna teisi armu abinõusi kogu ris-
tiinimese elu aja korratakse ja uuendatakse; sellepärast on
iseäranis tarwilik, et see ainus toimetus õiete sünniks.

Lapsed peawad palwes Issanda juurde toodud saama, et
Tema neid õnnistaks. (22) Neid peab karistuses ja Iss-
sanda manitsuses kaswatatama ja pühakirja õpetustes õpe-
tatama. (23) Kui nad siis Jumala armu läbi seda sõna
patustpöörwa südamega on wastu wõtnud ja Issanda Je-
suse sisse usklikuks saanud, peawad nad oma enese soowi
ja oma waba tunnistuse peale ristitud ja koguduse juurde
pandud saama.

Pühakirja tunnistused.

1. Seepärast minge ja õpetage kõik rahwast, ristige

neid Isa ja Poja, ja püha Waimu nimel. Ja õpetage neid pidama **kõik**, mis mina teid olen käskinud. Ja waata, mina olen igapäew teie juures maailma otsjani. Matt. 28, 19. 20.

2. Siis tuli Jesus Kalilea maalt Jordani jõele Joannese juurde, et teda pidi temast ristitama. *) Aga Joannes keelas teda wäga ja ütles: Minul on tarwis, et mind sinust peaks ristitama, ja sina tuled minu juurde. Aga Jesus wastas ja ütles tema wastu: Olgu nüüd nõnda; sest **nõnda** on **meie** kohus kõik õigust täieste teha; siis jättis tema teda. Matt. 3, 13—15. Ja ristiti Joannesest **Jordanis**. Mark. 1, 9. Ning kui Jesus sai ristitud, **tuli** tema sedamaid **weest wälja**. Matt. 3, 16. Aga Joannes ristis ka Ainonis ligi Salemit, et seal **palju** wett oli, ja sinna tuliwad rahwas, ja neid ristiti. Joan. 3, 23. Aga kui nemad teed mööda läksiwad, saidwad nemad ühe wee juurde, ja kuningamees ütles: Ennäe wett! Mis keelab, et mind ei peaks ristitama? Ja tema käskis tõlla finnipedada, ja **nemad astusiwad mõlemad maha wette**, nii hästi Wilippus kui kuningamees, ja tema ristis teda. Aga

*) „Ristimine, Saksakeele Taufe, nimetatakse Kreekakeele Baptismus, Ladinakeeles Merfio, see on, kui kedagi üsna wee sisse kastetakse, mis tema üle kogu käib. Sest kahtlemata tuleb Saksakeele sõna „Taufe“ (ristimine) sest sõnast „Tiefe“ (sügawus) et sügawasse wette kastetakse ehk wajutatakse. Sellepärast peame kolme asja selles pühhas sakramendis tähele panema: Tähte, tähendust ja usku. Täht awaldab ennast selle sees, et inimest, Isa, Poja ja püha Waimu nimel wette wajutatakse. Aga teda ei jäeta mitte sinna sisse, waid tõstetakse jälle wälja. Sellepärast nimetatakse teda ristimisest wäljatõstetud. Nõnda peawad mõlemad märgid selle tähes olema, (ristimine) sügawusesse kastmine ja wäljatõstmine.“

Need on wana uskliku Dr. Martin Luteruse sõnad, kirjutatud tema palweraamatust: Sermon von der Taufe (Ristimise jutlus).

„See sõna baptizo (ristimine) tähendab allakastma, ja seda allakastmise pruuki pandi wana kiriku poolt tähele.“

Kalwini sõnad.

kui nemad weest wälja tuliwad, siis wöttis Issanda Waim Wilippuse ära. Apt. 8, 36. 38. 39.

3. Üks Issand, üks usk, **üks** ristimine. Ewef. 4, 5. Sest kui meie temaga oleme ristitud, tema surma **farnaduseks**, siis peame meie ka Tema ülestõusmise farnatsfed olema. Rom. 6, 5.
4. Ja olete temaga ristimises mahamaetud, kelle sees teie ka olete Temaga üles äratatud usu läbi, mis Jumal oma wäega saadab, kes teda on surrust ülesäratanud. Ja on teid ka temaga elawaks teinud, kui teie surnud olite üleastumistes, ja teie ümberleikamata lihas, ja on teile andeks annud kõik üleastumised. Kolos. 2, 12. 13.
5. Kes **usub**, ja teda ristitakse, see peab õndsaks saama. Mark. 16, 16. Mehed, wennad, mis peame meie tegema? Aga Petrus ütles nende wastu: Parandage meelt, ja igaiüks teie seast lastu ennast ristida. **Kes** nüüd **heal meelel** tema sõnawastu wõtsiwad, neid ristiti, ja sel päewal koguti nende juurde ligi kolmtuhat hinge. Apt. 2, 37. 38. 41. Aga a) meeste ja b) naeste hulk, kes Issanda sisse **uskusiwad**, sai ilka suuremaks. Apt. 5, 14. Aga kui nemad Wilippust **uskusiwad**, kes neile armuõpetust kuulutas Jumala riigist, ja Jesuse Kristuse nimest, siis ristiti niihästi a) mehi kui b) naesi. Apt. 8, 12. Aga Wilippus ütles: Kui sa **usud** kõigest südamest, siis võib see sündida. Aga tema kostis ja ütles: Mina usun, et Jesus Kristus on Jumala Poeg. Apt. 8, 37. Aga Krispus, kogudusekoja ülem, **ustus** Issanda sisse **kõige** oma perega; ja palju Korintuse rahwast, kes seda kuulsiwad, **uskusiwad** ja neid ristiti. Apt. 18, 8. Sest teie olete kõik Jumala lapsed usu läbi Kristuse Jesuse sees. Sest mitu teid Kristuse sisse on ristitud, need on ka endid Kristusega **ehitud**. Gal. 3, 26. 27. Apt. 10, 42—48; 16, 13—15; 40, 29—34.

- Matt. 3, 1. 2. 5 — 9. Mark. 1, 5. Luf. 3, 3. Apt. 13, 24.
6. Iga üks teie seast lasku ennast ristida. Kes nüüd heal meelel tema sõna vastu võtšivad, neid ristiti. Apt. 2, 38. 41. Isšand, mis sa tahad, et ma pean tegema? Ja Isšand ütles temale: Tõuse üles ja mine linna, ja seal peab sinule öeldama, mis sa pead tegema. Apt. 9, 6. Ja mis sa nüüd ootad? Tõuse üles, ja lase ennast ristida! Apt. 22, 16. Kui teie minu käsusõnad peate, siis jäete teie minu armastuse sisse, nõnda kui mina oma Isa käsusõnad olen pidanud, ja jäen tema armastuse sisse. Teie olete minu sõbra d, kui teie teete mis mina teid käsin. Joan. 15, 10. 14. Mark. 16, 16.
  7. Sest meie oleme ka kõik ühe waimu läbi üheks ihuks ristitud, olgu Juida ehk Kreeka rahwas, olgu sulased ehk wabad inimesed. 1 Kor. 12, 13. Aga Isšand pani iga päew kogu duse juurde neid, keda ärapeasteti. Apt. 2, 47.
  8. Kristimine teeb meid nüüd ka õndsaks, (ei mitte roojuse ärasaatmine liha pealt, waid hea südametunnistuse tõutamine Jumalale.) 1 Petr. 3, 21. Siis läki sinna juurde tõlise südamega, kindlas usu julguses, ja kui meie oleme riputamise läbi puhastatud südame poolest kurjast südametunnistusest, ja ihu poolest puhta weega pestud, siis pidagem lootuse tunnistamist ilma taganemata (sest see on ustaw, kes seda tõotanud.) Ebr. 10, 22. 23. Et meil nüüd üks suur ülempreester on, Jesus, Jumala Poeg, kes taewad läbi on läinud, siis pidagem kinni tunnistamisest. Ebr. 4, 14.
  9. Seepärast olgu kõige Israeli sugule öiete teada, et Jumal teda Isšandaks ja Kristuseks on teinud, sedafinast Jesust, **keda teie olete risti lõõnud.** Aga

fui nemad seda kuulsiwad, siis läks see nende läbi südamel. Apt. 2, 36. 37. Mina olen Jeesus, teada ja teie kuuljad; see tuleb sinule raskelt astla wastu takka üles lüüa. Siis ütles tema wärisedes ja ehmatades: Jeesus, mis sa tahad, et ma pean tegema? Ja tema ei näinud kolmel päewal, ja ei söönud ega joonud. Apt. 9, 5. 6. 9. Aga tema küsis tuld, kargas sisse, wärises ja heitis Pauluse ja Sila ette maha, ja tõi neid wälja ja ütles: Jeesus, mis pean ma tegema, et ma õndsaks saan. Apt. 16, 29. 30. Matt. 3, 6.

10. Ja igaiüks teie seast lastu ennast ristida Jeesuse Kristuse nime peale pattude andeksandmiseks. Apt. 2, 28. Ehk eks teie ei tea, et mitu meid Kristuse Jeesuse sisse on ristitud, et meie tema surma sisse oleme ristitud. Aga kui meie Kristusega oleme surnud, siis usume meie, et meie ka temaga peame elama. Rom. 6, 3. 8. Ja meie arwame seda, et kui üks kõikide eest on ära surnud, siis on kõik ära surnud. 2 Kor. 5, 15.
11. Seft surm on patu palk, aga igawene elu on Jumala armu and Kristuse Jeesuse meie Jeesuse sees. Rom. 6, 23. Seft mis tema on surnud, seda on ta patu le surnud ükstord; aga mis ta elab, seda elab tema Jumalale. Nõnda arwake ka teie. Rom. 6, 10. 11. Jes. 53, 5. Apt. 8, 35.
12. Seft mitu teid Kristuse sisse on ristitud, need on ka endid Kristusega ehtinud. Kol. 3, 27.
13. Et kõik põlwed peawad minu ette nõtkutama, ja kõik keeled wanduma: Ükspäinis Jehowa sees on palju õigust ja tuge wust. Jes. 45, 23. 24.
14. Siis oleme meie temaga maha maetud ristimise läbi surma sisse, et otsegu Kristus on ülesäratud Isa au läbi, meie ka nõnda peame uude

- e l u s k ä i m a. Seft kui meie temaga oleme istutatud tema surma sarnaduseks, siis peame meie ka tema ülestõusmise sarnased olema. Et meie seda teame, et meie wana inimene temaga on risti löödud, et patu ihu peab tühjaks mine-
ma, et meie mitte enam pattu ei teeni. Rom. 6, 4—6.
15. Mitu meid on Kristuse sisse ristitud. Rom. 6, 3.
16. Siis oleme meie temaga mahamaetud ristimise läbi surma sisse j. n. e. Rom. 6, 4. 8.
17. Ja tema ei näinud kolmel päewal, ja ei söönud ega joonud. Apt. 9, 9. Aga üks, Ananias, kes käsu järel jumalafartlik mees oli, kellel hea tunnistus oli kõigest Juda rahwast, kes seal elaswad, see tuli minu juurde, astus ligi, ja ütles minu wastu: Ja mis sa nüüd ootad? Tõuse üles, ja lasse ennast ristida, ja oma patud ära pesta, ja hüüa appi Is-
sanda nime. Ap. teg. 22, 12. 13. 16. Apt. 2, 28.
18. Ja waata, heal taewast ütles: Seesinane on minu armas Poeg, kellest minul hea meel on. Matt. 3, 17. Tema on meid enesele armsaks teinud armsa Poja sees. Ewef. 1, 6.
19. Selle wastu tähendus, ristimine, teeb meid nüüd ka õndsaks, (ei mitte roojuse ärasaatmine liha pealt, waid hea südametunnistuse tõutamine Jumalale) Jesuse Kristuse ülestõusmise läbi. 1 Petr. 3, 21. Aga kui nemad weest wälja tuliwad, siis wõttis Issanda waim Wilippuse ära, ja kuningas mees ei näinud teda mitte enam, aga ta läks oma teed **rõemuga**. Apt. 8, 39. Ta tõusis üles, ja las-
kis ennast ristida, ja kui ta sai leiba wõtnud, sai tema tugewamaks; ja Saulus oli mõnda päewa jingrite juures Tamaskuses. Ja warstikuulu-
tas tema koguduse kodade sees Kristusest, et seesinane on Jumala Poeg. Apt. 9, 18. 19. 20. Apt. 6, 31—34. Rom. 6, 3—11.

20. Ning kui Jesus sai ristitud, tuli tema sedamaid weest wälja, ja waata, taewad tehti temale lahti; ja Johannes nägi Jumala Waimu kui tuikeise ennast maha lastwad, ja tema peale tulewat. Matt. 3, 16. Sellepärast on Jumal, sinu Jumal, sind wõidnud suure rõemu õliga, enam kui sinu selfimehi. Ebr. 1, 9. Aga kes meid finnitab teiega Kristuse sisse, ja kes meid on wõidnud, see on Jumal, kes meid ka pitsariga on kinnitanud, ja annud Waimu pandi meie südamesse. 2 Kor. 1, 21. 22. Apt. 2. 28.
21. Kelle sees teiegi olete, pärast seda kui teie saite tõe sõna ehk armuõpetust oma õnnistusest kuulnud. Ewes. 1, 13.
22. Siis toodi lapsukesi tema juurde, et tema oma käed nende peale pidi panema, ja palwet tegema; aga jüngrid sõitlesiwad neid. Aga Jesus ütles: Jätke lapsukesed, ja ärge keelake neid mitte minu juurde tulemast, sest niisuguste päralt on taewariik. Ja pani oma käed nende peale ja läks sealt ära. Matt. 19, 13—15.
23. Ja teie, isjad, ärge äritage mitte oma lapsi wihale, waid kaswatage neid karistamises ja Isanda manitsemises. Ewes. 6, 4.
Ja et sa lapsest saadik pühasti kirjasi tunned, need wõiwad sind targaks teha õnnistuseks usu läbi, mis Kristuse Jesuse sees on. 2 Tim. 3, 15.
Tunnistan niihästi wäikestele kui suurtele. Apt. 26, 22.

10. Leitwamurdmifest eht Issanda söömaajast.

Meie usume ja tunnistame, et see Issandast oma kogudusele antud armurikas seadmine, mida meie arwamata kalliks armuabinõuks peame (1) seisab selle sees, et kogudusest selle tarwis seatud teenrist, siseseadmise sõnade väljarääkimise all ja pühaliku tänapalwe pidamise peale leib murtud, ja see siis, kui ka pärast seda wiin karika seeft, koguduse liikmetest maitstud saab. (2).

Selle nendele antud püha ja õndsja käsu järele, peawad Issandast äralunastatud kuni tema tagasitulemiseni selle söömaaja läbi tema surma kuulutama, kui oma elu ja õnnistuse ainust põhja. (3) Selle kuulutamise läbi saab Jumala Poja mälestus nende südames uueste elawaks; tema näitab ennast nende hingele uueste oma werise ilu sees. (4)

Meie usume, et nende pühade märkidega Kristus oma ihu ja oma werd usklikudele waimulikul wiisil maitsta annab. (5) Kristuse ihu ja were osasaamine püha õhtusöömaaja maitsmises (6) peab usklikudele Jumalik pant olema, mille läbi tema teadmine oma osa üle Kristusest, ja tema ohwrist ülendatud ja karastatud (7) ja mille läbi temast usus saadud pattude andeksandmine ikka jälle uuen-datud ja finnitatud saab. (8)

Püha õhtusöömaaeg on aga nimelt neile, kes Jumala armu läbi pööratud, tema omanduseks on saanud (9) ja püha ristimist wastuwõtnud. (10)

Pühakirja tunnistused.

1. „Aga nemad jäiwad alati apostlite õpetusesse ja osasamisesse ja **leiwamurdmisesse** ja palwetesse. Ja oliwad iga päew ühel meelel pühaskojas, ja murdsiwad leiba kodasi mööda. Apt. 2, 42. 46. Aga esimesel nädali päewal, kui jüngrid oliwad kokku tulnud **leiba murdma**, rääkis Paulus nendega. Apt. 20, 7.
2. Ja kui nemad sõiwad, wöttis Jesus leiwa ja **õnnistas, murdis** ja andis neile ja ütles: Wõtke, sööge, see on minu ihu. Ja tema wöttis karika, **tänas** ja andis neile; ja nemad **jõiwad** kõik sealt seest. Ja tema ütles neile: See on minu veri, uue seaduse veri, mis mitme eest ärawalatakse. Mark. 14, 22—24. Matt. 26, 26—28. Luk. 22, 17—20. 1 Kor. 11, 23—25.
3. Seft nii mitu korda, kui teie ial seda leiba sööte, ja seft karikast joote, siis kuulutage Issanda surma, seni kui tema tuleb. 1 Kor. 11, 26. Mina olen **elaw leib**, mis taewast on maha tulnud. Kui keegi seftinatselt leiwast sööb, see peab elama igaweste; ja leib, mis mina annan, see on minu liha, mis ma annan maailma elu eest. Joan. 6, 51. Aga tema on meie üleastumiste pärast haawatud ja meie ülekohtu pärast ärarõhutud; karistus oli tema peal, et meil pidi rahu olema, ja tema muhkude läbi on meile terwis tulnud. Jes. 53, 5.
4. Seft mina olen Issandalt seda saanud, mis ma teilegi olen annud, et Issand Jesus sel öösel, kui teda äraanti, leiwa wöttis ja tänas, ja murdis ja ütles: Wõtke, sööge, see on minu ihu, mis teie eest murdakse; seda tehke minu mälestuseks: Selsamal

kombel wöttis tema ka karika pärast õhtusöömaaega, ja ütles: Seesinane karikas on uus seadus minu were sees; seda tehke nii mitu kord kui teie iial seda joote, minu mälestuseks. 1 Kor. 11, 23—25. Pea meeles Jesust Kristust. 2 Tim. 2, 8.

5. Mu hingel on janu Jumala järele, elawa Jumala järele. Paul 42, 3. Kuulge mind õiete, ja süöge head, siis peab teie hing rõemu tundma kallimast roast. Jes. 55, 2.
6. Õnnistatud karikas, mis meie õnnistame, eks see ei ole Kristuse were osasaamine? Leib, mis meie murrame, eks see ei ole Kristuse ihu osasaamine? 1 Kor. 10, 16.
7. Ja tema wöttis leiwa, tänas ja murdis, ja andis neile ja ütles: **See on** minu ihu, **mis teie eest antakse**, seda tehke minu mälestuseks. Selsamal kombel ka karika pärast söömaaega ja ütles: **Seesinane** karikas on **uus seadus** minu were sees, mis **teie eest** ärawalatakse. Luf. 22, 19. 20. Kudas elaw Isa mind on läkitanud, ja mina elan Isa läbi, nõnda peab ka see, **kes mind süöb**, elama minu läbi. Joan. 6, 57. Kellel Poeg on, sellel on elu. 1 Joan. 5, 12. **Mina nende sees**, ja sina minu sees, et nemad täieste oleksiwad ühes. Joan. 17, 23. Kes oma enese pojalegi pole armu annud, kuidas ei peaks tema mitte ka sellesamaga meile kõik armu andma. Rom. 8, 32.
8. Aga kui nemad söiwad, wöttis Jesus leiwa, ja õnnistas, ja murdis, ja andis oma jüngritele ja ütles: **Wõtke**, süöge, see on minu ihu. Ja tema wöttis karika, ja tänas, ja andis neile ja ütles: Jooge kõik sealt seest, sest see on minu veri, uue seaduse veri, mis mitme eest **ärawalatakse pattudeandeks- andmiseks**. Mat. 26, 26. 27. 28.
9. Õnnistatud karikas, mis meie õnnistame, eks see ei ole Kristuse were osasaamine? Leib, mis meie

- murrame, eks see ei ole Kristuse ihu osasaamine? Sest üks leib on, nõnda on meid palju üks ihu; sest meie kõik saame ühe leiwa osaliseks: Waadake Israeli peale liha poolest; eks need, kes ohwrid sööwad, ei saa altari pealt osa? Aga ma ütlen: Mis paganad ohwerdawad, seda ohwerdawad nemad kurjadele waimudele ja ei mitte Jumalale; aga ma ei taha mitte, et teie kurja waimude osaliseks peate saama. Teie **ei wõi mitte** juua Issanda karikat ja kurja waimude karikat, teie ei wõi mitte osa saada Issanda lauast, ja kurja waimude lauast. 1 Kor. 10, 16—18. 20. 21. Aga nüüd olen mina teile kirjutanud, et teil ei pea sellega midagi olema tegemist, kui keegi, keda wennaiks nimetatakse, on ehk hoo- rapidaja, ehk ahne, ehk wõera jumala teener, ehk laitja ehk joodik, ehk riisuja; säherdusega **ei pea** teie ühes söömagi. 1 Kor. 5, 11. Urge antke püha koertele, ja ärge heitke oma perlid sigade ette, et nemad neid ära ei sõtku oma jalgadega ja endid ümber ei pööra, ja teid ei kisu. Matt. 7, 6. 2 Kor. 6, 14—18.
10. Sellepärast minge ja õpetage kõik rahwast, a) ristige neid ja õpetage neid b) pidama kõik, mis mina teid olen käskinud. Matt. 28, 19. 20. Sest meie oleme ka kõik ühe waimu läbi üheks ihuks **ristitud**, ja oleme kõik üheks waimuks **joodetud**. 1 Kor. 12, 13.

17. Issanda kogudusest.

Kristimise läbi saame meie Kristuse kogudusesse maa peal wastu wõetud, (1) ja Issand on seda meie üheks armu abinõuks seadnud. (2) Jesuse Kristuse ja tema apostlite käsu järel, (3) kui ka apostlite aja eeskuju järel, (4) ja et kõik uue testamendi seadmised täidetud saaksiwad, (5) on iga Jumala poole pöördud uskliku kohus, mitte üksi seista, waid ennaft teiste Issanda jüingritega ühendada, kui ühe ihu liikmed, (6) ja nii kui ühe Jumalakoja elawad kiwid, (7) et nad wõiksiwad nõnda õnnistuse tee peal üksteist trööstida ja edasi aidata, (8) ja alati jäeda apostlite õpetusesse, osasaamisesse, leiwamurdmisesse ja palwetesse. (9) Üks niisugune ühendus tõsistest Kristuse jüingritest, Jumala sõna järel rajatud, on kristlik kogudus. (10) Koguduse muutmata seaduseks ja eesmärgiks jäeb uus testament. (11)

Roguduse ametid.

Üksipäine Issand Jesus Kristus ise on kõigeülem walitseja selle sees, (12) nähtawaid ülempaalikuid maa peal ei tunne ta mitte. (13)

Rogudus walib enesele wanemad, õpetajad, teenrid, jne. (14) seda sellesama ehk teiste koguduste wanemate katepealepanemise ja palwe läbi, koguduse ametisse seatakse (15)

kuid neil peawad pühas kirjase ülesantud omadused olema, et nad oma teenistust wõikfiwad uue testamendi eeskirjade järele täita.

Oma elukäigi poolest jäewad nad pärast kui ennegi nagu iga teine koguduse liige, koguduse karistuse alla; kuid siin tuleb tähele panna mis öeldud on. 1 Tim. 5, 19. (16)

Wanemad ja õpetajad.

Seisuse järkusi wanemate ja õpetajate seas ei tunne meie mitte (17) waid peame nõnda, et need pühakirja nimed: Ülewaatajad, õpetajad jne. mitte seisuse järkusi ei tähenda.

Õpetatud teadust peame meie nende ametite jaoks soowitawaks, aga mitte nõnda, et ilma sellela ei wõi olla, (18) waid kõige pealt on see tingimine, mis Joani. 21, 15—17. (19) ja samati Pauluse kirjade järele nõutud omadused ja tundmised tarwis. (20)

Koguduse nõupidamise koosolekul peawad wanemad ees otfas olema ja juhatusese eneste peale wõtma. Nende kohus on selle eest hoolt kanda, et koguduse nõupidamise otfused täidetud saawad. Peale selle on nende püha kohus koguduse liikmete hingede eest hoolt kanda. (21)

Õpetajate õigus ja kohus on, jumalateenistuse koosolekul jutlust pidada. (22)

Ewangeliumi kuulutamise puhtuse poolest, seisawad nad terwe koguduse ehk ühifuse ülewaatamise all, (23) kes, kui õpetaja ewangeliumi õpetustest, nõnda kui nad siin usutunnistuses on ülespandud, kõrwale pöörab ja oma kõrwalepöörmises kõigist manitsustest hoolimata oma teed edasi läheb, teda kofe omast ametist wõib ära panna. (24)

Püha ristimist ja püha õhtusöömaaga toimetawad niihästi wanemad kui õpetajad. (25)

Wanema ja õpetaja amet on fagedaste ühe mehe käes.

Wanema ehk õpetaja ametiga sünnib see küll kofku, kui ta oma ajalikku ametit seal kõrwal toimetab; aga seal, kus asjalood lubawad ehk nõuawad, on soowitaw, et tema ainult oma waimuliku ameti tööd teeb. (26) Kui kogudus seda soowib, on ta jumaliku käsu järele kohustatud, temale head, oma jõu kohalift ulespidamist andma. (27)

Teenrid.

Koguduse diakondel ehk teenritel peawad pühas kirjas nimetatud omadused olema. (28)

Nemad tuetawad wanemaid ja õpetajaid nende ametis ja iseäranis on koguduse ajalikud talitused nende kätte ustud. (29)

Koguduse liikmete kohused.

Koguduse liikmete kohused on, üksteist südamest armastades (30) üksteise waimulikust õnnistusest kui ka ihulikust headusest elawalt ja tegewalt osa wõtta; (31) armuabinõusi õiglaselt enese kasuks tarwitada ja nende eeskirjade järele käia, mida Issand, koguduse Pea, kogudusele on annud. (32) Iseäranis on iga koguduse liikme kohus Issanda söömaajast ehk leiwamurdmisest osa wõtta (33) ja kogudusest kindlaks määratud koosolekutel pühapäewadel ja äripäewadel käia, (34) ja oma jõudu mööda koguduse majanduseks ja misjoni töö tarwis waranduslift abi anda. (35)

Healetamine.

Roguduse nõupidamise koosolekutel saavad kõik asjad, mis tegemisele tulewad, healetamise läbi otsustatud. (36) Healetamise juures on igal liikmel ühesugune õigus (37) ja otsus tehakse healtenamuse järele. Niisugusele otsusele peab aga vähemus tahtlikult alla heitma, et wabadus ja kord Jumala kojast alal hoitud saaks. (38)

Wastuwõtmine.

Ühe uue liikme wastuwõtmine võib ainult, kui tema hingeseisus juba tuttav, ja tema ise koguduse ees oma usku on tunnistanud, healetamise läbi sündida. (39) Niisuguse healetamise juures on waga soovida, et kõik ühel pool oleksiwad.

Roguduse taristus.

Iga liikme kohus on hoolega Kristuse seadmise järele (Matt. 18, 15—17.) teha. Iga liikme kohus on manitsust armastuses wastu wõtta, ehk kus tarwis, armastuses anda, ilma, et sellest midagi kolmandale nimetada. Alles peale wäljalükkamist tohiwad liikmed ühte wenda ehk õde nõnda pidada ja temaga sel kombel talitada kui sellega, kes kogudusest ehk Jumala rahwa seletist ei ole. (40)

Wäljalükkamine.

Rogudusel on oma asutaja juhtnööri järele õigus ja kohus, niisuguseid liikmeid, kelle elukäik tema tunnistuste wastu käib, ehk kes kuskil üle Jumala käsust astuwad ja ei taha endid manitsuste läbi tõsisele, awalikule patukahetsusele ja meeleparandamisele saata lasta; waid ikka patu sisse jäewad, korraliku healetamise läbi wälja lükkata ja

liikme õigusest ilma jätta. (41) Siikmed, kes endid raskete, awalikkude, pahandustandwate ehk mitmel korral korratud pattude süüdlaseks teewad, ja kelle paljas sõna sugugi enam uskumise wäärt ei ole, saawad, kõigist nende kahetsemisest ja lubadustest hoolimata, samati wäljalükatud. (42)

Wäljalükatud liikme uueste wastuwõtmine sünnib, nagu iga teine wastuwõtmine, — kui ta enne läbi katsutud ja koguduse ees oma pattu tunnistanud on — healte enamuse läbi. (43)

Pühakirja tunnistused.

1. Sest meie oleme ka kõik ühe Waimu läbi üheks ihuks ristitud. 1 Kor. 12, 13.
2. Aga nõudkem tõtt armastusega, ja kaswagem kõiks selle sisse, kes Pea on, see on Kristus, kellest kõik ihu on kokkuliidetud, ja kokkupandud igaihe liikme läbi üksteise abiks. Kristuse wäe läbi iga ühe liikme mõedu järele, ja teeb, et ihu kaswab enese parandamiseks armastuses. Ewes. 4, 15. 16. Ja panagem üksteist tähele, et meie üksteist armastuse ja heategude poole kihutame ja äragem jätkem maha oma kogudust, nõnda kui mõnel wiis on, waid manitsegem üksteist, ja seda palju enam, et teie näete selle päewa ligi tulewat. Ebr. 10, 24. 25. Rom. 12, 5.
3. Ja mina olen selle au, mis ja mulle oled annud, neile annud, et nemad üks oleksiwad, nõnda kui meie üks oleme. Joan. 17, 22. Ja teid endid ehitatakse ka üles kui elawad kiwid waimulikaks kojaks, ja pühaks preestri ametiks, et teie peate waimulikusi ohwrid ohwerdama, mis Jumala meelest diete armsjad on Jesuse Kristuse läbi. 1 Petr. 2, 5. Kuida sünnib Jumala tempel ühte wõerajumalatega? Sest teie olete elawa Jumala tempel, nõnda kui Jumal on ütelnud: „Ma tahan nende sees

- e l a d a , ja nende sees käia, ja tahan nende Jumal olla, ja nemad peawad mulle rahwaks olema. Seepärast **minge nende seast ära ja lahutage endid**, ütleb Issand, ja ärge puutuge mitte rojase külge, siis tahan mina teid wastu wõtta. 2 Kor. 6, 16. 17.
4. Ja nende hulgal, kes uskusiwad, oli üks süda ja meel. Apt. 4, 32. Apt. 1, 14; 2, 1. 41. 46. 47; 4, 24 jne. waata terwe apostl. teud läbi.
5. Cestujuks: „Aga kui sinu wend sinu wastu eksib, siis mine ja noomi teda enese ja tema keskes üksipäine, kui tema sind kuuleb, siis oled sina oma wenna kasuks saanud. Aga kui tema sind ei kuule, siis wõta weel üks ehk kaks enesega, et kõik asi kahe ehk kolme tunnistaja suus seisaks. Aga kui tema neid ei kuule siis anna kogudusele teada. Aga kui tema kogudustgi ei kuule, siis olgu ta sinu meelest kui pagan ja tõlner.“ Matt. 18, 15—17.
6. Aga teie olete Kristuse ihu ja liikmed, igaiüks oma osa poolest. 1 Kor. 12, 27. lue weel salmid 12—27.
7. Seepärast ei ole teie enam wõerad ja majalised, waid pühade seltsi rahwas ja Jumala kodakondsed, apostlite ja prohwetite raja peale ülesehitatud, kus Jesus Kristus ise nurgakiwi on. Kelle sees kõik hoone on kokkulii detud, ja kaswab pühaks Jumala templiks Issanda sees; Kelle sees ka teid ühtlasi ülesehitatakse Jumala eluasemeks Waimu sees Ewes. 2, 19—22. 1 Petr. 2, 5.
8. Sellepärast manitsege endid isekeskis, ja õpetage üks teist, nagu kui teie ka teete. Aga meie palume teid, wennad, manitsege neid, kes ei ole wiisi pärast, rõemustage argu, aidake nõdru, olge pika meelega kõikide wastu. 1 Tesfal. 5, 11. 14. Ärge andke wõimust eneste peale ühelegi, kes alanduse ja inglite teenistuse läbi seda püüab, ja selle peale ajab, mis ta pole näinud, ja on asjata uhke oma lihalikus meeles, ja ei pea Beast kinni, kellest kõik ihu liikmete ja soonte läbi aidatakse, ja kokku-

liidetakse, ja kaswab Jumala kaswatamise läbi. Kolosf. 2, 18. 19. Juda 20.

9. Apt. 2, 42. Aga nemad jäiwad alati apostlite õpetusesse jne.
10. Minu lambad kuulewad minu healt, ja mina tunnen neid, ja nemad käiwad minu järel. Joan. 10, 27. Kui teie minu sõna sisse jäete, siis olete teie tõeste minu jüngrid. Joan. 8, 31.
11. Seft meie oleme Jumala abimehed, teie olete Jumala põllumaa, ja Jumala hoone. Jumala armu järele, mis minule on antud, olen mina aluse seadnud kui tark hoone ehitaja, ja üks teine ehitab selle peale; aga igaiüks katsugu, kuda tema selle peale ehitab. Seft teie ist alust ei wõi ükski seada, kui aga see, mis ju seatud on, see on Jesus Kristus. 1 Korint. 3, 9—11. Ewef. 2, 20.
12. Ja tema on kõik tema jalge alla pannud, ja on teda kõige asjade üle **peaks pannud kogudusele**. Ewef. 1, 22. Ja tema on oma ihu ehk koguduse Pea, ta on hakatus ja esite sündinud surmatest, et tema kõigis esimene pidi olema. Kolosf. 1, 18. Ewef. 4, 15.
13. Aga Jesus kutsus neid enese juurde ja ütles: „Teie teate, et paganate ülemad walitsewad nende üle, ja suured wõtawad wõimust nende peale. Aga teie seas ei pea see nõnda mitte olema; waid kes iial tahab teie seast suureks saada, see olgu teie teener. Ja kes iial teie seast kõige ülem tahab olla, see olgu teie sulane. Matt. 20, 25—27. Aga teie ei pea endid mitte lastma rabiks hiiüda, seft üks on teie õpetaja **Kristus**; aga teie kõik olete wenna-sed. Matt. 23, 8.
14. Ja seefama on pannud mõningad apostliks, ja mõningad prohwetiks, ja mõningad armuõpetuse kuulatajaks, ja mõningad karjatseks ja õpetajaks, pühade parandamiseks õpetuse ameti tööle, Kristuse ihu ülesehitamiseks. Ewef. 4, 11. 12. Aga kui nemad iga kogudusele siin ja seal saiwad wane-

mad seadnud, ja paastumisega Jumalat palunud, jätswad neid Issanda hooleks, kelle sisse nemad oliwad hakanud uskuma. Apt. 14, 23. Siis arwasiwad apostlid ja wanemad kõige kogudusega heaks, eneste seast mehi walida ja läkitada. — Siis oleme meie, kes meie ühel meelel koos olime, heaks arwanud, mehi ärawalida ja teie juurde läkitada meie armsa Barnaba ja Paulusega. Apt. 15, 22. 25. Siis kutsusiwad need kaksteistkümmend eneste juurde jüingrite hulga, ja ütlesiwad: See ei sünni mitte, et meie Jumala sõna maha jätame, ja toiduse eest muret kanname. Seepärast, wennad, katske enestele seitse meest eneste seast, kellel hea tunnistus on, kes täis püha Waimu ja tarkust on, — Ja seesinane kõne oli kõige rahwa hulga meele pärast. Ja nemad **walisiwad** Tehwanuse, kes oli mees täis usku ja püha Waimu jne. Apt. 6, 2—5.

15. Seepärast tahame meie Kristuse esimese õpetuse nõnda jätta, ja täiema õpetuse poole nõuda, ei mitte jälle meelearandamise alust pannes surnuist tegudest, ega hakates usust Jumala sisse, ega ristimise õpetuse, kätte pealepanemise, surnute ülestõusmise ja igawese kohtu alust pannes. Ebr. 6, 2. Aga kui nemad igale kogudusele siin ja seal saiwad wanemad **seadnud** ja paastumisega Jumalat palunud, jätswad nad neid Issanda armu hooleks. Apt. 14, 23. Siis paastusiwad nemad ja palusiwad Jumalat, ja paniwad oma käed nende peale, ja lastsiwad neid minna. Apt. 13, 3. Ära pane nii pea käsi ei ühegi peale, ja ära saa mitte teiste pattude ofaliseks. Pea iseennast puhast. 1 Tim. 5, 22. Seepärast jätsin mina sind Kreta saare, et sa pidid toimetama, mis weel waja oli, ja mööda linnast wanimaid seadma, nõnda kui ma sind olen käskinud. Titus 1, 5. Neid (seitse wenda) paniwad nad apostlite ette seisma, ja kui nemad saiwad Juma-

- lat palunud, paniwad nemad oma käed nende peale. Apt. 6, 6.
16. Wanema wastu ära wõta kaebtust wastu, kui ei ole kahte ehk kolme tunnistusmeest. 1 Tim. 5, 19.
  17. Ja teie ei pea kedagi maa peal oma isaks hüüdma; sest üks on teie Isa, kes taewas on. Ja teie ei pea endid mitte lastma õpetajaks hüüda; sest üks on teie õpetaja, Kristus. Aga kes ülem teie seas, see olgu teie teener. Matt. 23, 9—11. 1 Kor 4, 9; 3, 8.
  18. Sest Kristus ei ole mind mitte läkitanud ristima, waid armuõpetust kuulutama, ei mitte sõna tarkuses, et Kristuse risti ei pea tühjaks tehtama. 1 Kor. 1, 17. Ka mina, kui ma teie juurde tuln, wennad, ei tulnud mitte kõrgete sõnadega ehk tarkusega, kui ma teile Jumala tunnistust kuulutasin. Sest mina ei arwanud ennast teie seas ühtegi muud teadwat, kui aga Jesust Kristust, ja teda kui ristilöödud Kristust. Ja mina olin teie juures nõdruse, ja kartuse, ja suure wäristuse sees. Ja minu kõne ja minu jutlus ei olnud mitte inimese tarkuse meelitaja sõnadega waid Waimu ja wäe ülesnäitamises: Et teie usk mitte ei oleks inimeste tarkuses, waid Jumala wäes. 1 Kor. 2, 1—5. Matt. 4, 18—22.
  19. Siimon, Jona poeg! armastad sina mind enam kui needsinatsed? Tema ütleb temale: Jah, Issand, sina tead, et ma sind armastan. Tema ütleb temale: Ole mu tallekeste karjane. Tema ütleb temale jälle teist korda: Siimon, Jona poeg! armastad sina mind? Tema ütleb temale: Jah, Issand, sina tead, et ma sind armastan. Tema ütleb temale: Soia mu lambaid kui karjane. Joan. 21, 15. 16.
  20. Sellepärast peab koguduse ülewaataja olema laitmata, ühe naese mees, kasin, mõistlik, puhtaste ehitud, wõeraste wastuwõtja, kes kõlbab õpetama. Ei mitte joodik, ei mitte taplik, ei mitte ropu kasu püüdjä, waid kes järel annab, ei mitte riakas, ei mitte raha peale

ahne, kes oma majarahwa üle hästi waatab, kes oma lapsi peab sõnakuulmises kõige tõsise wiisiga. (Sest kui teegi oma enese majarahwa üle ei märka ülewaataja olla, kuida võib tema Jumala koguduse eest hoolt kanda?) Ei mitte seesugune, kes usu hilja wastuwõtnud, et tema ei saa uhkeks, ja ei lange kurati nuhtluse alla. Uga temal peab ka hea tunnistus olema neilt, kes ei ole kogudusest, et tema ei lange naeru ega kurati kõie sisse. 1 Tim. 3, 1—7. Kui teegi on laitmata, ihe naese mees, kellel usklikud lapsed on, kelle peale kaebtuft ei ole õnnetuma elu pärast, ja kes ei ole kangekaelsed. Sest ülewaataja peab olema laitmata, kui Jumala majapidaja, ei mitte kes iseennast täis, mitte äkwiwane, ei mitte joodik, ei mitte taplik, ei mitte ropu kasu püüdjä; waid wõeraste wastuwõtja, kes head armastab, mõistlik, õige, püha, kasin, kes kinni peab ustawaft sõnast, minu õpetuse järele, et ta wõiks wägew olla nii hästi manitsema terwe õpetuse läbi, kui ka neid, kes wasturääkijad on, noomima. Tütuse 1, 6—9.

21. Sellepärast pange iseendid ja kõik karja tähele, kelle peale teid püha Waim on ülewaatajaks pannud, et teie peate kui karjatsed hoidma Jumala kogudust, mis ta oma enese were läbi enesele on saatnud. Sellepärast walwake ja mötelge, et mina kolm aastat, ööd ja päewad ei ole jätnud kedagi filmaweega manitsemata. Apt. 20, 28. 31. Kuulge oma juhatajaid ja wõtke nende sõna; sest nemad walwawad teie hingede eest, nõnda kui need, kes wastuft peawad andma, et nemad seda rõemuga teewad, ja ei mitte ohtes; sest teile pole sellest mitte kasu. Ebr. 13, 17.
22. Mu wennad, ärge saage mitte igamees õpetajaks, et teie teate, et meie suuremat nuhtlust peame saama. Jak. 3, 1. Ole usin lugema, manitsema, õpetama, kuni ma tulen. 1 Tim. 4, 13. Kuuluta sõna, kinnita seda ühtepuhku, olgu õigel ajal, ehk ole-

mata, noomi, sõitle, manitse kõige pikameelega ja õpetamisega. Aga sina ole walwas kõigis, kannata kurja, tee armuõpetuse kuulutaja ja tööd; pea oma ametit õiete üles. 2 Tim. 4, 2. 5. Ole usin en-nast Jumalale kõlbawaks näitama, kui töötegija, kel-lel ei ole tarwis häbeneneda, kes tõe sõna õiete ära jagab. 2 Tim. 2, 15.

23. Aga hoidke waleprohwetite eest, kes teie juurde tulewad lammaste riides, aga seestpidi on ne-mad kiskjad hundid. Nende wiljast peate teie neid tundma. Kas wiinamarju nopitakse kibuwitsust, ehk wiigimarju ohakaist? Matt. 7, 15. 16. Mu armsad, ärge uskuge mitte iga waimu, waid katsuge wai-musid läbi, kas nemad Jumalast on; sest mitu waleprohwetit on wäljaläinud maailma sisse. 1 Joan. 4, 1. Ma tean sinu tegusi, ja sinu tööd, ja su kannatust, ja et sa ei wõi kurje sallida, ja oled kiusanud neid, kes endid ütlevad apostlid ole-wat, ja pole mitte, ja oled neid leidnud walelikud olewat. Ilm. 2, 2. **Katsuge**, et ükski teid ei riisu ilmaliku tarkuse, ja tühja pettuse läbi ini-meste seadmise ja maailma tühja kombete järele, ja mitte Kristuse järele. Koloss. 2, 8. Siis tuliwad apostlid ja wanemad kokku, seda asja järele kuulama. Apt. 15, 6. Siis oleme meie, kes meie ühelmeleel koos olime, heaks arwa-nud s. 25.

24. Aga ehk meiegi, ehk üks ingel taewast teist armu-õpetust teile peaks kuulutama peale selle, mis meie teile oleme kuulutanud, see olgu ära-neetud. Ot-sekui meie enne oleme ütelnud, nõnda ütlen mina ka nüüd jälle: Kui keegi teile teist armuõpetust kuulutab kui seda, mis teie olete saanud, see olgu ära-neetud. Galat. 1, 8. 9. Aga mina manitsen teid, wennad, et teie neid tähele panete, kes lahkumisi ja pahandusi tõstawad õpetuse wastu, mis teie olete õppinud, ja taganege neist ära. Sest need-

sinatsed ei teeni mitte meie Issandat Jesust Kristust, waid oma kõhtu; ja petawad magusa sõna, ja libeda kõne läbi wagade südameid. Rom. 16, 17. 18. Kui keegi teist õpetust õpetab, ja ei hoiä meie Issanda Jesuse Kristuse terwete sõnade poole, ega selle õpetuse poole, mis saadab heaga Jumalat kartma, see on uhke, ja ei tea ühtegi, waid on hull küsimistega ja sõna riidlemistega; neist tõuseb kadedus, riid, teutamised, kurjad mõtlemised, tühjäd niisuguste inimeste waidlemised, kelle meel on ärarikutud, ja kelle käest tõde on ärariisutud, kes arwawad jumalakartuse õpetuse kauplemise kasu olewat: neist sinatsetest tagane. 1 Tim. 6, 3—5.

25. Nõnda arwaku meid igaiüks kui Kristuse sulaseid ja majapidajaid Jumala salaja asjade üle. 1 Kor. 4, 1.
26. Nende juurde (Alkillas oma naese Priskillaga) läks tema (Paulus). Ja et temal nendega üks amet oli, jäi tema nende juurde ja tegi tööd, sest nemad oliwad oma ameti poolest telgitegijad. Apt. 18, 3. Mina ei ole ühegi hõbedat ega kulda, ega riideid ihaldanud. Aga teie teate ise, et need sinatsed käed on abiks olnud minu ja nende tarwiduseks, kes minuga oliwad. Mina olen teile kõigis näidanud, et nõnda tööd tehes, nõbrad peab wastu wõtma, ja Issanda Jesuse sõna meeles pidama, mis ta on ise öelnud: Ondsam on anda, kui wõtta. Apt. 20, 33—35. 2 Tess. 3, 8. — Eks teie ei tea, et, kes püha tööd teewad, need sööwad pühast ohwrist? Ja kes altari juures alati on, need saawad altari pealt osa. Nõnda on ka Issand seadnud neile, kes armuõpetust kuulutawad, et nemad armuõpetusest peawad elama. 1 Kor. 9, 13. 14. Aga sinna kotta jaege, sööge ja jooge mis neil on: sest töötégija on oma palga wäärt; ärge kõndige mitte ühest kojast teise. Ja kuhu linna teie iial lähete, ja nemad teid

- wastu wõtawad, seal söße mis teile ette pannakse. Luka 10, 7. 8.
27. Uga keda õpetatakse sõnaga, see jagagu kõik head sellele, kes teda õpetab. Kalat. 6, 6. Wanemaid, kes oma ametit hästi üles peawad, peab kahewõrra austuse wäärt peetama, kõigeenamiste neid, kes tööd teewad sõnas ja õpetuses. Seft kiri ütleb: Sina ei pea mitte härja suud kinnisiduma, kes pahmast tallab; ja töötegija on oma palga wäärt. 1 Tim. 5, 17. 18. 1 Kor. 9, 7—14.
28. Seepärast, wennad, katske omale seitse meest eneste seast, kel hea tunnistus on, kes täis püha Waimu ja tarkust on, keda meie wõime sellesinatse ihutoiduse ameti peale panna. Apt. 6, 3. Nõndasamuti peawad koguduse teenrid ausad olema, ei mitte kahetseksed, ei mitte joomamehed, ei mitte ropu kasu püüdjad; kel usu salaja asi on puhtas südametunnistuses. Uga neidsinatjid peab ka enne läbikatsutama, pärast pidagu nemad seda ametit üles, kui nemad on laitmata. Nõndasamuti peawad nende naesed ausad olema, ei mitte teutajad, waid kasinad, ustawad kõigis asjus. Koguduse teenrid peawad olema, ühe naese mehed, kes head ülewaatajad on oma laste ja oma majarahwa üle. 1 Tim. 3, 8—12.
29. Uga neil päiwil, kui jüngrid palju sai, tõusis Kreeka rahwa nurisemiue Ebrea rahwa wastu, et nende leskede eest ei peetud õiget muret igapäewases jagamises. Siis kutsusiwad need kaksteistkümmend eneste juurde jüngrite hulga, ja ütlesiwad: See ei sünni mitte, et meie Jumala sõna maha jätame, ja toiduse eest muret kanname. Seepärast, wennad, katske enesetele seitse meest eneste seast, kel hea tunnistus on, kes täis püha Waimu ja tarkust on, keda meie wõime sellesinatse ihu toiduse ameti peale panna. Uga meie tahame alati Jumalat paluda, ja Jumala sõna õpetada. Apt. 6, 1—4.
30. Ühe uue käsuse sõna annan mina teile, et teie üks

- teist peate **armastama**, nõnda kui mina teid olen armastanud, et teie ka üks teist peate armastama. Sest samast tundwad kõik, et teie minu jüngrid olete, kui teil armastus on isekeskis. Joan. 13, 34. 35. Sest need on sõnumed, mis teie olete kuulnud algusest, et meie peame iiksteist armastama. 1 Joan. 3, 11. Siis tehke puhtaks oma hinged tõesõna wõtmises Waimu läbi wennalikuks armastamiseks, mis ei ole salalik, ja armastage iiksteist kõigest wäest ja puhtast südamest. 1 Petr. 1, 22. Joan. 15, 12. 17. Jakob. 2, 8.
31. Ses oleme meie Jumala armastuse äratunnud, et tema oma elu meie eest on jätnud; ja meie peame ka elu wendade eest jätma. Aga kel maailma peatoidust on, ja kes näeb oma wennale midagi tarwis olewat, ja paneb oma südame tema eest kinni, kudas jäeb Jumala armastus tema sisse? Minu lapsused, ärgem armastagem mitte sõnaga ega keelega, waid teuga ja tõega. 1 Joan. 3, 16. 18. Olge rõmsad rõmsatega, ja nutke nutjatega. Rom. 12, 15. Galat. 5, 6. 1 Tessal. 5, 14.
32. Aga nõnda kui kogudus Kristuse **meelewalla** all on, nõnda ka naesed oma meeste meelewalla all, kõige asjade sees. Ewes. 5, 24. Kes ütleb: Mina tunnen teda, ja ei pea mitte tema käsusõna, see on walelik, ja tõde ei ole mitte tema sees. 1 Joan. 2, 4. Ja see on armastus, et meie tema käsusõna järel peame käima, see on käsusõna, nõnda kui teie algusest olete kuulnud, et teie ses peate käima. 2 Joan. 6.
33. Ja tema wõttis karika, tänas ja andis neile, ja ütles: Jooge **kõik** sealt seest. Matt. 26, 27. Ja nemad jõiwad **kõik** sealt seest. Mark. 14, 23.
34. Ja ärgem jättem mitte maha oma kogudust, nõnda kui mõnel wiis on. Ebr. 10, 25. Need kõik oliwad ühel meel alati üheskoos palwes ja palumises, naestega, ja Maria Jesuse emaga, ja tema wendadega. Apt. 1, 14. Ja kui nelipühi päew kätte sai,

- fiis oliwad nemad kõik ühel meelel koos. Apt. 2, 1. Aga **nemad jäiwad alati** apostlite õpetusesse ja õpatamisesse, ja leiwamurdmisesse, ja palwetesse. Apt. 2, 42. Aga kui teised seda kuulsiwad, tõstsiwad nemad ühel meelel oma healt Jumala poole, ja ütlesiwad: Issand, sina oled see Jumal. Apt. 4, 24. Üht asja olen ma Jehowa käest palunud, seda ma otsin, et ma saaksin jätta Jehowa kotta kõige oma elu aja, et ma saaksin näha Jehowa lõbusaid wiisi, ja tema templis neid järele arwata. Laul 27, 4. „Ma rõemustan nende pärast, kes mulle ütlevad: Lähme Jehowa kotta.“ Meie jalad on seisma saanud su wärawate sees, oh Jerusaleem! Laul 122, 1. 2. „Kui armsad on sinu hooned, wägede Jehowa! Jehowa õuesi ihaldab mu hing. Laul 84, 2. 3.
35. Oma tõutused tahan ma Jehowale tasuda, küll kõige ta rahwa nähes. Laul 116, 18.
36. Siis arwasiwad apostlid ja wanemad **kõige kogudusega** heaks, eneste seast mehi walida ja läkitada. Meie, apostlid ja wanemad ja **wennad** läkitame terwist wendadele. Et meie oleme kuulnud, et mõningad meie seast on wälja läinud, ja on teid õpetamisega segaseks teinud. — Siis oleme meie, kes meie **ühel meelel koos olime**, heaks arwanud, mehi ära walida. Apt. 15, 22—25. Aga nemad on sinust kuulda saanud, et sa pead õpetama Moosese ärataganema. — Mis nõu on nüüd? Otse tõeste **peab** kõik kogudus **kokku tulema**, sest nemad saawad kuulda, et sa oled tulnud, Siis tee nüüd seda, mis meie sulle ütleme. Apt. 21, 21—23. Matt. 18, 17.
37. „Aga teie ei pea endid mitte lastma rabiks hüüda, sest üks on teie õpetaja, Kristus; aga teie **kõik olete wennaksed**. Aga kes ülem teie seast, see olgu teie teener. Matt. 23, 8. 11.
38. Kõik sündku ausaste ja **wiisi pärast**. 1 Kor. 14, 40. „Sest Jumal ei ole mitte segase asja, waid

- rahu Jumal, nõnda kui kõikide pühade koguduste sees. 1 Kor. 14, 33. Sest ehk mina küll ihu poolest teie juurest ära olen, siis olen ma ometi waimus teie juures; olen rõemus, ja näen teie wiisi, ja teie usufinnitust Kristuse sisse. Kolos. 2, 5. Ja olge **alandlikud** üks teise vastu Jumala kartuse sees. Ewes. 5, 21. Aga kõik olge üks teise vastu alandlikud, ja ehtige endid seestpidi alandliku meelelega; sest Jumal paneb suureliste vastu, aga alandlikele annab tema armu. 1 Petr. 5, 5. Aga kui tema **kogudustgi** ei kuule siis olgu ta sinu meelest kui pagan ja tõlner. Tõeste, mina ütlen teile: mis teie iial maa peal seute, peab ka taewas seutud olema, ja mis teie iial maa peal peastate, peab ka taewas peastatud olema. Matt. 18, 17. 18.
39. Wõitle head usu wõitlemist, hakka igawesest elust kinni, seks oled sina ka kutsutud, ja oled üles tunnistanud head tunnistust **mitme tunnistaja** ees. 1 Tim. 6, 12. Pidagem kinni tunnistamisest. Ebr. 4, 14. Sest kui sina oma suuga saad üles tunnistanud Issandat Jesust, ja saad uskunud oma südames, et Jumal teda on surmest ülesäratanud, siis pead sa õndsaks saama. Sest südamega ustakse õigeks, ja suuga tunnistatakse üles õnnistuseks. Rom. 10, 9. 10. Matt. 10, 32.
40. Aga kui sinu wend sinu vastu eeskib, siis mine ja noomi teda enese ja tema kesks **üksipäinis**; kui tema sind kuuleb, siis oled sina oma wenna kasuks saanud. Aga kui tema sind ei kuule, siis wõta weel üks ehk kaks enesega, et kõik asi kahe ehk kolme tunnistaja suus seisaks. Aga kui tema neid ei kuule, siis anna kogudusele teada. Aga kui tema kogudustgi ei kuule, siis olgu ta sinu meelest kui pagan ja tõlner. Matt. 18, 15—17.
41. Et see, kes seda tööd teinud, **teie seast saaks ära lükatud**. Aga mina olen ju, et mina küll ihuga sealt ära, siiski waimus ligi olen, kui teie juures ol-

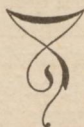

les, kohut selle peale mõistnud, kes seda nõnda on teinud: Meie Issanda Jeesuse Kristuse nimel, kui teie ja minu waim koos on, meie Issanda Jeesuse Kristuse wäega, niisugust saatanaale äraonda liha hukka saamiseks, et waim wõiks peaseda Issanda Jeesuse päewal. Teie kiitlemine ei ole mitte hea; üks teie ei tea, et pisut haputaigat kõik taigna hapuks teeb? Seepärast **pühkige wälja** wana haputaigen. — Mina olen teile kirjutanud raamatu, et teil ei pea olema tegemist hoorapidajatega. Ja seda ei ütle mina mitte sellesinatse maailma hoorapidajatest, ega ahnetest, ei riisujatest, ega wõerajumala teenritest üleüldse, muidu peaksite ilmast äraminema. Aga nüüd olen mina teile kirjutanud, et teil ei pea sellega midagi tegemist olema, kui keegi, keda wennaiks nimetatakse, on ehk hoorapidaja, ehk ahne, ehk wõerajumala teener, ehk laitja, ehk joodik, ehk riisuja; säherdusega ei pea teie ühes sõõmagi. Seft mis minule tarwis ka nende peale kohut mõista, kes **wäljas** on? Eks teie nende peale kohut ei mõista, kes **sees** on? Aga Jumal mõistab nende peale kohut kes wäljas on; seepärast **lütate** kurjategija eneste seast **wälja**. 1 Kor. 5, 1—13. Aga Issand saatku teie südamed Jumala armastuse, ja Kristuse kannatuse poole. Aga meie käfime teid, wennad, meie Issanda Jeesuse Kristuse nimel, et teil ei pea tegemist olema ei **ühegi** wennaga, kes wiisipärast ei ela, ega õpetuse järele, mis ta meilt on saanud. 2 Tessal. 3, 5. Segase õpetusega inimene jäta maha, kui ta üks kord ehk kaks korda on manissetud; ja tea, et niisugune on pöörane, ja teeb pattu, ja on isenesest hukka mõistetud. Tiitus 3, 10. 11. Ja pidama usku ja head südametunnistust, mis mõningad on ärapõlganud, ja usk on nende käest ära ja kui laew hukka läinud. Kelle seast on Imeneus ja Aleksandrus, keda ma olen saatanaale äraannud,

et nemad hirmu tundes ei wõta enam usuõpetust teutada. 1 Tim. 1, 19. 20. 1 Tim. 6, 3—5.

42. 1 Kor. 5, 1—13. „Seepärast kandke õiget meeleparandamise wilja.“ Matt. 3, 8.

43. Sellesugusel on sõitlusest küll, mis mitmest on sündinud, nõnda et teie see wastu ennemine peate andeks andma, ja teda kinnitama, et säherdust liia suure kurwastuse läbi ära ei neelata. Sellespärast manitsen mina teid, et teie temale armastust kinnitate. 2 Kor. 2, 6—8.

12. Kristlitust pühapäevast.

Meie usume ja tunnistame, et nädala seitsmes päew juutidele hingamise päevaks on antud ja ühtlase ka seaduse täheks Jumala ja selle rahwa wahel. (1) Meie paganafugu kristlased pühitseme aga esimeste kristlaste eeskujul ja uue seadusega kokkusündides nädala esimest päewa (ülestõusmisepäewa) kui Issandale pühitsetud päewa. Meie peame oma kohuseks kuus päewa hästi südilt ja õiglaselt oma ajalikus asjus töötada, (2) esimest nädala päewa aga täieste Issandale pühitsema ja sel päeval tööst puhata, see on, iga tööd, mida hädaste tarwis pole ega armastus ei nõua, tegemata jätta. Issanda päew peab meile olema Jumala tundmise ja tõlise jumalakartuse edendamise, Kristuse liikmete südamlise ühenduse, kui ka Jumalariigi töö tarwis. Meie nõuame kindlaste, et igauks sel päeval sagedamine pühakirja lueks, et lastele seda õpetataks ja et jumalateenistusel korralikult käiakse. — Meie austame seda päewa, kui oma Jumala kallist andi, mida kristliku koguduse alalhoidmiseks hädaste tarwis on. (3)

Pühakirja tunnistused.

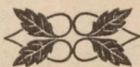
1. Ja sina räägi Israeli laste wastu ja ütle: Teie peate kõwaste mu hingamise päiwi pidama, sest see on täheks minu ja teie wahel, teie tulewa põl-

we rahwale, et nemad saawad teada, et mina olen Jehowa, kes teid pühitseb. Pidage siis hingamise päewa, sest see peab teile püha olema; kes seda ära teutab, seda peab armuta surma pandama; sest kes iial siis tööd teeb, selle hing peab ta rahwa seast ära kautatama. — Kuus päewa peab tööd tehtama, aga seitsmes päew on õige hingamise päew, üks püha Jehowale; kes iial hingamise päewal tööd teeb, see peab armuta surma pandama. — Seepärast peawad Israeli lapsed hingamise päewa pidama, et nemad hingamise päewa ülespeawad, oma tulewa põlwe rahwa seas igaweseks seaduseks. — Minu ja Israeli laste wahel on see täheks igaweste; sest kuue päewaga on Jehowa taewa ja maa teinud, ja seitsmendamal päewal on ta seisnud ja hinganud. 2 Mos. 31, 13—17.

2. Kuus päewa pead sa tööd tegema ja kõik oma tegemist tegema. 2 Mos. 20, 9. Ürge olge laisad ses, mis teie peate tegema. Roma 12, 11. Sest ka siis kui meie teie juures olime, käskisime meie teid nõnda, et, kes ei taha tööd teha, see ei peagi mitte sööma. 2 Tesfal. 3, 6—12. Ewes. 4, 28. Op. 6, 6—11; 20, 4; 24, 30—34. Matt. 25, 26—30.
3. Kui nüüd õhtu aeg oli, selsamal esimesel nõudala päewal, ja uksed luffus oliwad seal, kus jüngrid ühes koos oliwad kartuse pärast Juda rahwa eest, siis tuli Jesus ja seisis kesk nende seas ja ütles neile: Rahu olgu teile! Joan. 20, 19. Ja kahetsa päewa pärast oliwad jüngrid jälle sealsamas ja Tomas nendega, siis tuleb Jesus, kui uksed luffus oliwad, ja seisis kesk nende seas ja ütles neile: Rahu olgu teile! Joan. 20, 26. Ja waata, kaks nende seast oliwad minemas selsamal päewal ühte alewisse jne. — Ja nemad tõusiwad selsamal tunnil üles ja läksiwad tagasi Jerusalemma ja leidsiwad need üksteist kümme ja need, kes nende juures oliwad, **koos olewat**, kes

ütlefiwad: Issand on tõeste ülestõusnud ja ennast Simonale näidanud. — Ja kui nemad seda rääkfiwad, seisis Jesus ise nende keskel ja ütles: Rahu olgu teile! Luka 24, 13. 33. 34. 36. Aga esimesel nädala päewal, kui jüngrid oliwad kokkutulnud leibamurdma jne. Ap. 20, 7. Aga otsekui mina raha pärast, mis pühadele kogutakse, olen seadnud Kalatiamaa kogudustele, nõnda tehke teie ka. Igal esimesel nädala päewal pangu igaiüks teie seast midagi enese juurde kokku ja kogugu warandust seda mööda, kui temal jõudu on, et siis wast raha ei koguta, kui ma tulen. 1 Kor. 16, 1. 2. Ma olin waimus Issanda päewal. Ilm. 1, 10. Ja tunnistan niihästi wäikestele kui suurtele jne. Apt. 26, 22. See kiwi, mis hoone ehitajad on ära põlanud, see on nurgakiwiks saanud. Jehowa käest on see sündinud, see on imeasi meie silma ees. See on see päew, mis Jehowa on teinud; olgem wäga rõõmsad ja rõõmustagem temast. Paul 118, 22—24. Seepärast ärgu mõistku ükski kohut teie peale sööma ehk jooma, ehk juure püha ehk noore kuu, ehk hingamisepäewade pärast, mis tulewate asjade wari on, aga ihu on Kristuse sees. Kolosf. 2, 16. 17.

13. Abielu.

Meie usume, et abielu Jumalast seatud on (1) üks teisele abiks mehe ja naese wahel, (2) inimesesoo kaswamiseks, (3) porduelu ärahoidmiseks, (4) kui ka, et mees ühe naese ja naene ühe mehe abikaasaks tohib wõtta, kui mõlemad weel elawad. (5)

Meie mõte on see, et ristiinimesed ainult nendega abielusse astuda tohiwad, kes Issanda sees usklikud on. (6)

Kui Jumalik ja inimlik seadmine, peab abielu mõlemilt poolt kinnitatud olema. Wiimane sünnib kohaliste seaduste järele, (7) esimene Jumala sõna ja palwe läbi Issanda koguduses. (8)

Meie peame abielu lahutust, kui see neil põhjustel sünnib, mis Jumala sõnaga kokku ei käi, ja jälle abielusse astumist niisuguse lahutatud inimesega, lubamataks. (9) Uga abielu rikkumise (10) ja kuritahtlise mahajätmise korral, (11) usume meie, et ilma süüta poole lahkumine ja jälle abielusse astumine wõib sündida. Abielu lahkumise kui ka abielusse astumise juures tuleb riigiseaduse nõudeid tähele panna. (12)

Pühakirja tunnistused.

1. Seepärast jätab mees oma isa ja ema maha ja hoiab oma naese poole ja nemad peawad üks liha olema.

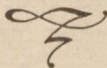
- 1 Mos. 2, 24. Rõikide juures olgu abielu au sees ja abielu woodi olgu rojastamata; aga küll Jumal nuhtleb hoorapidajaid ja abielurikkujaid. Ebra 13, 4. Ewes. 5, 5. 22—33.
2. Ja Jehowa Jumal ütles: See ei ole mitte hea, et inimene üksi on; ma tahan temale abi teha, mis tema kohane on. 1 Mos. 2, 18.
3. Ja Jumal lõi inimese oma näu järele. Jumala näu järele lõi ta teda, meheks ja naefeks lõi tema neid. Ja Jumal õnnistas neid ja ütles neile: Tehke sugu ja teid saagu palju ja täitke maa. 1 Mos. 1, 27. 28.
4. Aga hooratöö pärast olgu igaihel oma naene ja iga ühel olgu oma mees. 1 Kor. 7, 2. Aga kui nemad ei wõi ilma aidata, siis heitku nemad abielusse, sest parem on abielusse heita kui hinude põlemist tunda. 1 Kor. 7, 9.
5. Aga tema kostis ja ütles nende wastu: Eks teie ole lugenud, et see kes alguses inimese teinud, on neid meheks ja naefeks teinud. Ja ütelnud: Sellepärast jätab inimene isa ja ema maha ja jääb kindlaste oma naese juurde ja need kaks peawad üks liha olema. Sellepärast ei ole nemad enam kaks, waid üks liha. Matt. 19, 4—6. Sest need kaks, ütleb tema, peawad üks liha olema. 1 Kor. 6, 16.
6. Naene on käsu läbi kinni nii kaua kui tema mees elab, aga kui tema mees on läinud magama, siis on tema lahti, et ta wõib mehele minna, kellele ta tahab, aga see sündigu Issanda sees. 1 Kor. 7, 39. Eks meil ei ole luba üht õde naefeks enese kaasa wõtta, kui teistel apostlitel ja Issanda wendadel ja Rewal? 1 Kor. 9, 5. Ja see sündis kui inimesi hakkas palju saama maa peale ja neile tütreid sündisiwad, siis waatasiwad Jumala lapsed inimeste tütarde peale, et nemad ilusad oliwad ja wõtsiwad enestele naesed kõigist, keda nemad ära walisiwad. Siis ütles Jehowa: Minu Waim ei pea mitte igaweste inimeste sees noomima, sest

et nemad aga liha on, 1 Mos. 6, 1—3. Aga kui teie ometi ära taganete ja hoiate paganate poole, kes teie juurde on ülejäänud, ja saate nendega languseks ja heidate nende seltsi ja nemad teie seltsi: Siis peate wististe teadma, et Jehowa teie Jumal ei wõta enam neidsinatseid paganaid teie eest ära ajada, ja nemad saawad teile kõieks ja wõrgutamise paelaks ja nahkpiitsaks, teie külge rihmata, ja okkaks teie silmade sees, kuni teie hukka lähete sellesinatse hea maa pealt, mis Jehowa teie Jumal teile on annud. Jos. 23, 12. 13. 1 Kun. 11, 1—8. Esra 9 ja 10. Nemia 13, 23—28.

7. Sest kui tema ema Maria Jospile kihlatud oli ennegu nemad kokku saiwad jne. Matt. 1, 18; 25, 1—10. Ja kolmandamal päewal oliwad pulmad Kanas Kalilea maal ja Jesuse ema oli seal. Aga Jesus ja tema jüngrid oliwad ka pulma kutsutud. Joh. 2, 1—2. Taewariik on kuninga sarnane, kes oma pojale pulmad tegi. Matt. 22, 1—12. Ja kõik mis teie iial wõtate teha, sõna ehk tööga, seda tehke kõik Issanda Jesuse nimel ja tänage Jumalat ja Isa tema läbi. Kol. 3, 17.
8. Ja keelawad ära abielusse heitmast ja käsiwad hoida roa eest, mis Jumal usklikudele ja neile, kes tött tunnawad, on loonud tänuga wastu wõtta. Sest kõik Jumala loom on hea, ja ühtegi ei ole kõlwatu, mis tänuga mastu wõetakse. Sest seda pühitsetakse Jumala sõna ja palwe läbi. Tim. 4, 3—5.
9. Mis nüüd Jumal on ühte pannud, seda ärgu lahutagu inimene. Nemad ütlesiwad tema wastu: Mispärast on siis Moses käskinud lahutamise raamatu anda ja ennast temast lahutada. Tema ütles nende wastu: Moses on teile luba annud teie südamekanguse pärast oma naestest endid lahutada; aga algusest ei ole see mitte nõnda olnud. Matt. 19, 6—8. Aga neid, kes abielus on, ei käsi mina, waid

Isсанд, et naene mehest ei pea lahkuma. Aga kui tema ka oleks lahutatud, siis jäegu tema meheta ehk leppigu mehega ära, ja et mees ei pea naest maha jätma. 1 Kor. 7, 10. 11.

10. Aga mina ütlen teile: Kes iial oma naest ennast lahutab, muidu kui hoora elu pärast, ja võtab teise, see rikub abielu ära. Matt. 19, 9.
11. Aga teistele ütlen mina, ei mitte Isсанд: Kui ühel wennal usmata naene on ja tema meelepärast on temaga elada, ärgu jätku see teda mitte maha. Ja kui ühel naesel usmata mees on, ja tema meelepärast on temaga elada, see ärgu jätku teda mitte maha. Aga kui usmata pool ära lahkeb, siis lahkugu tema; niisuguses asjas ei ole wend ega õde mitte orjaks tehtud, aga Jumal on meid rahu sees kutsunud. 1 Kor. 7, 12. 13. 15.
12. Heitke kõige inimeste seadmiste alla. 1 Petr. 2, 13.

14. Ilmalikust walitfufest.

Meie ufume, et ülemad Jumalast seatud on, (1) ja et tema neile wõimuse on annud heategijatele kaitsmiseks ja kurjategijatele nuhtluseks. (2) Meie peame eneste kohuseks kõigile nende seadustele tingimata sõnakuulelikud olla, (3) kui need meie kristliku usu kohuste täitmise wabadust mitte ei kitsenda, (4) ja waike ja rahulise elu läbi kõiges Jumala kartuses nende rasket ülesannet fergitada. Ka peame meie Jumala käsu järele eneste kohuseks ülemate eest paluda, (5) et nemad tema tahtmise järele, tema armulise kaitsmise all, neile usaldatud wõimu nõnda tarwitakfiwad, et rahu ja õigus selle läbi alal hoitud saaks.

Meie ufume, et wande kurjaste pruufimine ristiinimestele feelatud on; (6) aga, et wanne nimelt aufartusline, pühalik Jumala töetunnistajaks appihüüdmine—õiete nõutud ja antud, ainult wälimise wormita palwe oleks. (7)

Meie ufume, et ülematel, kes uuefeaduse ajalgi mõeka ilma asjata ei kanna, on õigus ja kohus, Jumala käsu järele surmaga nuhelda, (8) ka mõeka maa waenlaste wastu, nende hooleks usaldatud alamate kaitsmiseks tarwitada, ja peame sellepärast eneste kohuseks, kui walitfufe poolt nõutakse, sõjawäeteenistusesse minna. (9)

Meie ei näe endid oma usu läbi mitte taifistatud olewat, ilmaliku walitfufe ametit pidada. (10)

Pühakirja tunnistused.

1. Sest ülemaid ei ole muid kui Jumalast; aga kes ülemad on, need on Jumalast seatud. Kes nüüd ülemate vastu paneb, see paneb Jumala seadmise vastu; aga kes vastu panewad, need saadawad iseeneste peale nuhtlust. Rom. 13, 1. 2.
2. Sest walitsejad ei ole hirmuks heategudele, waid kurjadele; aga kui sina ei taha ülema hirmu karta, siis siis tee head, ja siis saad sina kiitust temalt. Sest tema on Jumala teener, sinu heaks; aga kui sa kurja teed, siis kardad, sest ta ei kanna mõela mitte ilma asjata; sest ta on Jumala teener, kättemaksja, seda nuhtlema, kes kurja teeb. Rom. 13, 3. 4. 5 Mos. 16, 18.
3. Iga hing heitku ülemate alla, kellel kõige ülem meelewald on. — Seepärast on tarwis, et teie alla heidate, ei mitte üksipäinis nuhtluse, waid ka südametunnistuse pärast. Seepärast makske kasmaksu, sest nemad on Jumala sulased, kes otse selle eest muret kannawad. Siis tasuge nüüd kõigile, mis teie kohus on, maksu, kellele maksu; tolliraha, kellele tolliraha; kartust kellele kartust; au kellele au tuleb anda. Rom. 13, 5—7. Tuleta nende meelde, et nemad würestide ja ülemate vastu alandlikud on, nende sõnawõtawad ja kõigile heale teule walmis on. Tit. 3, 1. Seepärast heitke kõige inimeste seadmise alla Isfanda pärast, olgu kuningaga kui ülema alla; ehk pealikute kui nende alla, kes temast on läkitatud kurja tegijatele küll nuhtluseks aga heategijatele kiituseks. Austage kõiki, armastage wendasi, kartke Jumalat austage kuningat. 1 Petr. 2, 13. 14. 17.
4. Andke keisrile, mis keisri kohus, ja Jumalale mis Jumala kohus on. Matt. 22, 21. Aga Petrus ja Joannes kostsiwad neile ja ütlesiwad: Kas on õige Jumala ees, teid enam kuulda kui Jumalat, mõistke

ise; sest meie ei wõi seda mitte rääkimata jätta, mis meie oleme kuulnud ja näinud. Ap. 4, 19. 20. Aga Petrus ja teised apostlid kostsiwad ja ütlesiwad: Jumala sõna peab enam wõetama kuulda kui inimeste sõna. — Ja nemad ei jätnud mitte maha iga päew pühast kojast ja kodasi mööda õpetada ja Jesust Kristust kuulutada. Apt. 5, 29. 42.

5. Sellepärast manitsen mina kõige esite, et peab tehtama palumisi, palweid, palumisi teiste eest ja tänamisi kõikide inimeste eest. Kuningate ja kõikide eest, kellel kõige ülem meelevald on, et meie rahulist ja wäikist elu wõiksime elada kõige jumalakartuse ja ausa elu sees. See on hea ja armas Jumala, meie Õnnistegija meelest. 1 Tim. 2, 1—3.
6. Aga mina ütlen teile, et teie ei pea koguni mitte wanduma, ei taewa juures; sest see on Jumala aujürg; ega maa juures, sest see on tema jalgealune järg; ega Jerusalema juures, sest see on suure kuninga linn. Ei pea sina ka oma pea juures wanduma, sest et sina ei wõi ühte ainust juukse karwa walgeks ega mustaks teha. Aga teie kõne olgu jah, jah; ei mitte, ei mitte; aga mis üle selle on, see on tigevast. Matt. 5, 34—37. Aga kõige enamiste mu wennad, ärge wanduge mitte ei taewa, ega maa juures, ega muu wandega; aga teie jah olgu jah; ja ei mitte olgu ei mitte, et teie kohtu alla ei lange. Jak. 5, 12.
7. Sest Jumal on minu tunnustaja, keda ma teenin oma waimus, tema Poja armuõpetuses, kudas ma lõppemata teie peale mõtlen. Rom. 1, 9. Aga ma kutsun Jumalat tunnustaja ks oma hinge peale, et ma teile olen armu annud. 2 Kor. 1, 23. Aga mis ma teile kirjutan, waata, seda tunnistan mina Jumala ees, et ma ei waleta. Galat. 1, 20. Sest Jumal on minu tunnustaja, kudas mina teid kõiki südamest igatsen.

Wilip. 1, 8. Mina wannutan teid Isfanda juures, et see raamat kõigi pühade wendade ette peab luetama. 1 Tesfal. 5, 27. Ja ingel, keda ma nägin seiswat mere ja maa peal, tõstis oma käe üles taewa poole. Ja wandus selle juures, kes elab igaweste igaweseks ajaks, kes on loonud taewa jne. Ilm. 10, 5. 6. Sest kui Jumal Abraami tõutas, et ühtegi suuremat teda ei olnud, selle juures ta oleks pidanud wanduma, siis wandus tema ise enese juures. — Sest inimesed wannuwad küll ühe suurema juures ja wanne teeb neile kõigele wasturääkimisele otša finnitamiseks. Kui Jumal nüüd tõutust pärijatele rohkem tahtis üles näidata, et tema nõu mitte ei liigu, siis on tema wandega sinna wahela tulnud. Et kahe asja läbi, mis ei liigu, mis pärast Jumal ei wõi waletada, kindel rõemustamine peaks olema meil, kes meie ruttame ette pandud lootust kätte saama. Ebr. 6, 13. 16—18; 7, 20. 21. 28. Ja ma tahan sind panna wanduma Jehowa, taewa Jumala ja maa Jumala juures, et sa mu pojale naest ei wõta Kanaani maa tütardest, kelle seas mina elan. — Ja sulane pani oma käe oma isanda Abraami puusa alla ja wandus temale selle asja pärast. 1 Mos. 24, 3. 9. — Ja Esra tõusis üles, ja pani preestrite, leewitite ja kõige Israeli ülemad wanduma, et nemad pidiwad tegema seda sõna mööda; ja nemad wandusiwad. Esra 10, 5. Sa pead Jehowat oma Jumalat kartma ja teda teenima ja tema nime juures wanduma. 5 Mos. 6, 13; 10, 20. Et see kes ennast maa peal tahab õnnistada, ennast õnnistab tõsise Jumala läbi ja kes maa peal wannub, tõsise Jumala juures wannub; sest endised ahastused peawad ära unustatud ja mu filma eest warjule pandud saama. Sest waata ma loon uue taewa ja uue maa. Jes. 65, 16. 17. Jer. 12, 15. 16.

8. Siis ütles Jesus temale: Pista oma mõel tuppe,

sest kõik, kes mõega võtavad, need saavad mõega läbi hukka. Matt. 26, 52. Kes inimese verd ära walab, selle veri peab inimese läbi saama ära walatud. 1 Mos. 9, 6.

9. Siis küsitiwad temalt ka sõjamehed ja ütlesiwad: Ja meie, mis siis meie peame tegema? Ja tema ütles nende wastu: Ärge tehke ühelegi liiga ega petust ja olge oma palgaga rahul. Luf. 3, 14. Aga Keisarea linnas oli üks mees Kornelius nimi, selle wäepealik, mis hüüti Italiseks. Waga ja kartis Jumalat kõige oma perega, ja jagas rahwale palju andid ja palus alati Jumalat jne. Apt. 10, 1. 2. Kui nüüd walge sai, wõtsiwad mõningad Juda mehed nõu pidada, wandusiwad iseendid ära ja ütlesiwad, et nemad ei tahtnud süüa ega juua, ennegu nemad pidiwad Pauluse saama ära tapnud. — Aga kui Pauluse õpoege waritsemise nõu kuulis, läks tema ja tuli kantsi ja kuulutas seda Paulusele. Siis kutsus Paulus enese juurde ühe pealikust ja ütles: Wii see pois ülema pealiku juurde, sest temal on temale midagi kuulutamist. — Siis laskis ülempealik poisi ära — ja kutsus enese juurde kaks pealikut ja ütles: Pange walmis kaks sada sõjameest — ja seitsekümme rüütli ja kaks sada piigimeest. Ja käskis lojuksed walmis pidada, et nemad Pauluse ühe selga wõiksid panna ja terwelt maawalitseja Welitse juurde wiia. Apt. 23, 12—24. Matt. 8, 5—13.
10. Aga tõlnerid tuliwad ka endid lastma ristida ja ülesiwad tema wastu: Õpetaja, mis peame meie tegema? Ja tema ütles nende wastu: Ärge püüdke enam kui teile on seatud. Luf. 3, 12. 13. Teid tereatab Erastus, linna rentmeister. Rom 16, 23 Kõik pühad läkitawad teile terwist, aga kõige enamiste need, kes keisri perest on. Wilip. 4, 22. Apt. 13, 7. 12; 16, 34—36.

15. Issanda jälletulemisest, surnute ülestõusmisest ja wiimsest kohtust.

Meie usume oma Issanda Jesuse Kristuse jälletulemist (1) wäes ja aus. (2) Meie peame tema ilmutamise päewa äralunastamise töö kroonimiseks; (3) sest sel päewal saawad kõige maailma silmad, selle päewa tõsidust ja imelist suurust näha; (4) nemad saawad kroonitud aukuningat näha, (5) ja temaga tema pruuti, kogudust; (6) sest kes Kristuse sees on läinud magama, tõusewad ihulikult üles, (7) hukkaminemata au sees. (8) Selle järele peab meid, kes meie elame ja üle jääme, häkitselt muudutama ja ühtlasi ülestõusnutega kistama pilwedes Issanda wastu taewa poole. Siis oleme meie ikka Issandaga, saame teda näha, nõnda kui tema on, tema sarnatsjed olla ja temaga walitseda. (9)

Meie usume ka ühte üleüldist ülestõusmist ja maailma kohtu, kus kõik inimesed peawad awalikuks saama Kristuse kohtujärje ees, ja seda mööda saama kui nemad ihu elus on teinud. Kui Jumala Poeg kõigile neile, kes usus teda teeniswad ja tema järel käiswad, igawese õnnistuse annab, siis mõistab ta kõik õelad igaweste hukka. Meie peame kindlastest ja selgetest pühakirja ütelistest kõwaste finni, mis inimese õnnistust ja hukatust peale selle elu muutmataks kirjeldawad, ja usume, et mõlemad seisused igawesed on, et ühest teise ei wõi minna ja peale surma enam wõimalik peaseda ei ole.

Meie usume, et ajamärgid nüüdse ajajärgu lõppu

kuulutawad. Meie jääme Issanda sõna peale mõtlema: „Waata, ma tulen pea!“ ja ootame teda palwega: „Amen. Jah, tule, Issand Jeesus!“

Pühakirja tunnistused.

1. Ja kui nemad üksi filmi taewa poole waatafiwad, kui tema ära läks, waata, siis seifiwad nende juures faks meest walgetes riietes, kes ka ütlesiwad: Kalilea mehed, mis teie seisate ja waatate üles taewasse? Seesinane Jeesus, kes teilt on wõetud üles taewasse, see peab tulema selsamal kombel, kui teie teda olete näinud taewasse ära minewat: Siis läksiwad nemad tagasi Jerusalemma, sealt mäelt, mis Olimäeks hüütakse, mis Jerusalema ligi ühe hingamise päewa teekonna maad oli. Apt. 1, 10—12. Ja tema jalad seisawad sel päewal õlipuu mäe peal, mis on Jerusalema kohal päewatõusmise pool. — Sest Jehowa minu Jumal tuleb ja kõik pühad sinuga. Sakaria 14, 4. 5. Nii mitu korda kui teie iial seda leiba sööte ja sellest karikast joote, siis kuulutage Issanda surma, seni kui tema tuleb. 1 Kor. 11, 26. Ilm. 1, 8; 3, 11; 22, 7. 20.
2. Sest see peab jätma, et inimese Poeg tuleb oma Isa au sees oma inglitega. Matt. 16, 27. Aga kui inimese Poeg tuleb oma au sees ja kõik pühad inglid temaga jne. Matt. 25, 31. Kui Issand Jeesus taewast awalikuks saab oma wäe inglitega 2 Tess. 1, 7. Teie wärawad! tõstke oma pead üles, ja teie igawesed uksed! laste endid üles tõsta, et au kuningas wõib sisse tulla. Kes on see au kuningas? Jehowa, tugew ja wägew Jehowa, wägew sõjas. Paul 24, 7.8.
3. Nõnda, et teil ühestki armuannist ei puudu ja ootate meie Issanda Jeesuse Kristuse ilmumist; kes ka teid tahab kinnitada otsani, et teie laitmata wõiksite olla meie Issanda Jeesuse Kristuse päe-

wal. 1 Kor. 1, 7. 8. Sest meie elu on taewas, kust ka meie ootame Õnnistegijat, Issandat Jesust Kristust. Wilip. 3, 20. Olge nüüd pika meelega, mu wennad, Issanda tulemisest saadit. Waata maamees ootab kallist maa wilja pika meelega seda oodates, kuni ta saab warase ja hilise wihma. Olge nüüd teiegi pikameelega, kinnitage oma südameid, sest, et Issanda tulemine on ligi jõudnud. Jak. 5, 7. 8. Nõnda on Kristus üksford ohwerdatud meie pattusi ära wõtma; teist korda peab teda patuta nähtama neist, kes teda ootawad õnnistuseks. Ebr. 9, 28. Ja nüüd lapsukesed, jäege tema sisse, et kui ta ilmub, meil wõiks julgus olla, et meie mitte temast ei saa häbistatud tema tulemises. 1 Joan. 2, 28. Ja ootama õnnist lootust ja suure Jumala ja meie Õnnistegija Jesuse Kristuse au ilmumist. Tit. 2, 13. Sest meie oleme oma Issanda Jesuse Kristuse wäe ja tulemise teile teada annud, ei mitte kui need, kes oma peast kawalaste wõetud tühjade juttude järel käinud, waid meie oleme ise tema suurt au näinud. 2 Petr. 1, 16. Et teie usk, kui see saab läbi katsutud, peab leitama palju ülem olewat kui kuld, mis kaub, ja süiski tules läbikatsutakse, kiituseks ja auks ja austamiseks, kui Jesus Kristus ilmub. — Ja olete wäga rõemsad kalli rõemuga, mis ükski ei wõi üles rääkida, ja saate oma usu otja kätte, see on hingede õnnistuse. 1 Petr. 1, 7—9. Siis peate teie, kui kõige ülem karjane awalikuks saab, ilma närtsimata au krooni saama. 1 Petr. 5, 4. Wilip. 2, 16. 1 Tesf. 1, 10; 2, 19. 2 Petr. 3, 12. 13.

4. Waata, tema tuleb pilwetega, ja kõik silmad peawad teda nägema, ka need, kes teda on läbi pistnud, ja kõik maa suguharud peawad tema pärast huluma; jah, amen. Ilm. 1, 7. Ja siis peab inimese Poja täht taewas nähtama ja siis peawad huluma kõik rahwa suguharud maa peal, ja peawad nä-

gema inimese Poja tulewat taewa pilwete peal suure wäe ja auga. Matt. 24, 30. Siis istub tema oma aujärje peal ja siis peab kõik rahwas tema ette koogutama. Matt. 25, 31. 32. Seepärast on ka Jumal teda wäga ülendanud ja on temale annud ihe nime, mis üle iga nime on. Et Jesuse nimel kõik nende põlwed peawad endid nõtkutama, kes taewas ja maa peal ja maa all on. Ja kõikide keel peab üles tunnistama, et Jesus Kristus on Issand Jumala Isa auks. Wil. 2, 9—11. Sest meid peab kõiki Kristuse kohtujärje ette seatama. Sest kirjutatud on: Mina elan, ütleb Issand, mulle peab iga põlw ennast nõtkutama ja iga keel peab Jumalat tunnistama. Rom. 14, 10. 11.

5. Suured healed sündiswad taewas, need ütlesiwad: Maa ilma kuningriigid on meie Issanda ja tema Kristuse päralt saanud ja tema peab kui kuningas walitsema igaweste igaweseks ajaks. Meie täname sind Issand — et sa oma suure wäe oled kätte wõtnud ja kui kuningas walitsenud. Ilm. 11, 15. 17. Ja kuul peab häbi olema, ja päike häbenema, sest wägede Jehowa walitseb kui kuningas Siioni mäe peal ja Jerusalemas, ja tema wanemate ees on au. Jes. 24, 23. Sak. 14, 9.
6. Ja siis näewad nemad inimese Poja tulewat pilwes suure wäe ja auga. Ja kui see kõik hakkab sündima, siis waadake üles ja **tõstke oma pead üles**, seepärast, et teie ära lunastamine ligi tuleb. Luk. 21, 27. 28. Kui tema tuleb, et ta peab saama sel päewal austatud **oma püha rahwa seas**, ja imeks olema kõikide sees, **kes usuwad**. 2 Tesf. 1, 10. Sest teie olete surunud ja teie elu on warjule pandud Kristusega Jumala sees. Kui Kristus meie elu awalikuks saab, siis peate **ka teie temaga** au sees awalikuks saama. Kolos. 3, 3. 4. Ja ma kuulsin otsekui hulga rahwa healt, ja otsekui suure wee kohisemist ja otsekui kange pitse

müüsemist, need ütlesiwad: Halleluja! Sest et Issand, kõigewägewam Jumal kui kuningas walitseb. Rõemustagem ja olge wäga rõemsad ja andke temale au, sest et Talle pulmad on tulnud ja tema naene on ennast walmistanud. Ja temale anti selga panna puhas ja hülgaw kallis linane riie, sest kallis linane riie on pühade õiged teud. Ja tema ütles mulle: Kirjuta: **Õndsad on need**, kes Talle pulma õhtusööma ajale on kutsutud. Ilm. 19, 6—9. Joan. 17, 24. Ilm. 21, 9—27.

7. Sest seda ütleme meie teile kui Issanda sõna, et meie, kes me elame ja üle jääme Issanda tulemise ajani, ei pea nende ette jõudma, kes magama on läinud. Sest et Issand tahab ise maha tulla taewast sõjakisendamise, pea ingli heale ning Jumala pasunaga, ja kes Kristuse sees surnud, need peawad **ülestõusma esmalt**. 1 Tess. 4, 15. 16. Meie ise ägame iseenestes ja ootame lasteõigust, see on meie **ihu ärapeastmist**. Rom. 8, 23. Sest kui surnuid üles ei äratata, siis ei ole ka Kristus üles äratatud. Aga kui Kristus ei ole üles äratatud, siis on teie usk tühine, siis olete teie alles oma pattude sees. Siis on ka need, kes Kristuse sees on läinud magama, huffa läinud. Aga nüüd on Kristus surnuist üles äratatud, ja on **esimeseks** saanud, nende jaoks, kes on läinud magama. Aga igaiks oma korrapärast; esimene on Kristus, pärast need, kes Kristuse pärast on, kui ta tuleb. 1 Kor. 15, 16—20. 23. Sest mina tean, et mu Lunastaja elab ja tema jäeb wiimses põrmu peale seisma. Eht küll ussid mu nahaga see liha saawad ära koorinud, süiski saan ma **oma liha sees Jumalat näha**. Keda **mina** saan enesele näha, ja **minu** silmad saawad teda näha, ja mitte wõeras. Job 19, 25—27. Joan. 6, 40. 54. Rom. 4, 17. 2 Kor. 4, 14. Jes. 26, 19. Osea 13, 14.
8. Raduwas põlwes külwatakse ihu, hukkaminemata

põlwes äratatakse seda üles. Nuta külwatakse, au sees äratatakse; nõdruses külwatakse, wä es äratatakse. Seft seesinane kaduw asi peab enese peale wõtma hukkaminemata põlwe, ja seesinane surelik peab enese peale wõtma suremata põlwe. 1 Kor. 15, 42. 43. 53. Kes meie halwa ihu tahab muuta, et see **tema äraseletatud ihu** sarnatseks peab saama. Wilip. 3, 21. 1 Kor. 15, 12—57.

9. Waata, ma ütlen teile ühe salaja asja: ei meie küll kõik lähe magama, aga meid kõiki peab muudetama. Ükitselt ühes silmapilkmises wiimse pasunaga. 1 Kor. 15, 51. 52. Seft et Issand ihe tahab maha tulla taewast sõjakisendamise, peaingli heale ning Jumala pasunaga, ja kes Kristuse sees surnud, peawad ülestõusma esmalt, pärast peab meid, kes meie elame ja üle jääme, ühtlasi nendega pilwete sees kistama Issanda wastu taewa poole ja nõnda peame meie ikka. Issandaga olema. 1 Tesf. 4, 16. 17. 1 Joan. 3, 2. Paul 17, 15. Nemad elasiwad ja walitsejiwad Kristusega kui kuningad 1000 aastat. Ilm. 20, 4. 6. Ja oled meid teinud kuningateks ja preestriteks meie Jumalale, ja meie peame kui kuningad walitsema maa peal. Ilm. 5, 10.
10. Seft tund tuleb, millal kõik, kes haudade sees on, peawad tema healt kuulma ja wälja tulema, kes head teinud, elu ülestõusmiseks; ja kes on paha teinud, hukkamõistmise ülestõusmiseks. Joan. 5, 28. 29. Apt. 24, 15. Tan. 12, 2.
11. Aga nüüd kuulutab tema kõigile inimestele kõigis paigus, et nemad peawad meelt parandama. Sellepärast, et ta ühe päewa on seadnud, millal ta maailma peale tahab **kohut mõista** õiguses ühe mehe läbi, keda ta selleks on seadnud. Apt. 17, 30. 31. Juda 14. 15. Ilm. 20, 11—13.
12. Seft meie peame kõik awalikuks saama Kristuse kohtu-

- järje ees, et igäüks peab seda mööda saama, kui tema ihus on teinud, olgu see hea ehk kuri. 2 Kor. 5, 10. Rom. 2, 6. 14; 10, 12. Kalat. 6, 8. Ilm. 22, 12. Rog. 12, 14.
13. Tulge tänna, minu Isa õnnistatud, päri ge kuni n i n g r i i k i, mis teile on valmistatud maailma asutamiseft. Matt. 25, 34. Rom. 9, 23. Ilm. 14, 13.
14. Minge minuft, teie äraneetud, **igawese** tulesse, mis valmistatud on kuratile ja tema inglitele. Matt. 25, 41. Rom. 2, 5. 9. 22. 1 Tess. 1, 10. 2 Petr. 2, 9. Ilm. 6, 16. 17; 20, 15.
15. Ja needsinatsed lähewad igawese walusse aga õiged igawese elusse Matt. 25, 46. Ja wõtab oma rehealust pühkida, ja oma nisud aita kokku panna, aga haganad wõtab tema kustutamata tulega ära põletada. Matt. 3, 12. Aga kui nemad ära läksiwad ostma, tuli peigmees, ja kes walmis oliwad, läksiwad temaga pulma ja **uks pandi lukku**. Aga wiimaks tuliwad ka teised neitsid ja ütlesiwad: Is-sand, Is-sand, tee meile lahti. Aga tema kostis ja ütles: Tõeste, mina ütlen teile, ma ei tunne teid mitte. Matt. 25, 10—12. Ja kui sinu käsi sind pahandab, raiu teda ära; parem on sulle, et sa wi-gane elusse lähed, kui et sul kaks kätt on ja pead pörgusse minema kustutamata tulesse, kus nende uks ära ei sure, ja tuli ära ei kustu. Ja kui su jalg sind pahandab, raiu teda ära; parem on sul, et sa jaluta elusse lähed, kui et sul kaks jalga on ja sind peab pörgusse heidetama kustutamata tulesse, kus nende uks ära ei sure ja tuli ära ei kustu. Mark. 9, 43—48. Sellest ajast kui pere-meis saab üles tõusnud ja ukse **luku pannud**, siis hakkate teie õues seisma ja ukse peale koputama, üteldes: Is-sand, Is-sand, tee meile lahti! Siis wastab tema ja ütleb teile: Mina ei tunne teid, kust teie olete. Siis wõtate teie ütelda: Meie oleme sinu ees sõõnud ja joonud, ja meie uulitsate peal

oled sa õpetanud. Siis wõtab tema ütelda: Mina ütlen teile, ei ma tunne teid, kust teie olete, taganege minust ära, kõik teie ülekohtu tegijad. Seal peab olema hulgumine ja hammaste kiristamine, kui teie näete Abraami, Isaaki ja Jakobi ja kõik prohwetid Jumala riigis aga endid wälja lükatud oewat. Luk. 13, 25—28. Kui Issand Jesus taewast awalikuks saab oma wäe inglitega ja tuleleegiga maksab nende kätte, kes Jumalat ei tunne ja kes meie Issanda Jesuse Kristuse armuõpetuse sõna ei kuule. Kes peawad nuhtlust kannatama, **igawest hukatust**, ära heidetud Issanda palest ja tema wäe aust. 2 Tesf. 1, 7—9. Üheks märgiks on pandud ja kannatawad igawest tulu nuhtlust. Kellele paks pimedus igaweste on tallele peetud. Juda 7. 13. Ja nende walu suits tõuseb üles **igaweste igaweseks** ajaks. Ilm. 14, 11. Ja kirat, kes neid ära ekkitas, heideti tule ja weewli järwe, kus metsaline ja waleprohwet oliwad; ja neid peab waewatama ööd ja päewad **igaweste igaweseks** ajaks. Ja teda ei ole leitud eluraamatu sisse kirjutatud oewat, seda heideti tule järwe. Ilm. 20, 10. 15. Sp. 1, 24 kuni 32.

16. Ja tema hüüdis ja ütles: Iha Abraam, heida armu mu peale ja läkita Laatsarus, et ta oma sõrme otja wette kastaks ja minu keelt jahutaks, sest mind waewatakse väga sesinatstes tuleleegis. Aga Abraam ütles: Poeg mõtle, et sa oma hea põlwe oma elus oled kätte saanud, ja nõndasamuti Laatsarus kurja; aga nüüd rõemustatakse teda siin ja sind waewatakse. Ja pealegi on meie ja teie wahale suur wahetinnitatud, et need, kes siit tahawad teie juurde minna, **ei wõi mitte**, ega need, kes seal on, ei saa sealt tänna meie juurde tulla. Luka 16, 24—26. Inimestele on seatud üks kord surra, aga **pärast seda kohus**. Ebr. 9, 27.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1-10-02777